БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 205 (6395) | 1951 оной октябрин 17, среда | Сэн 20 мүнгэн

Аймагуудай хүдөө ажахын выставкэнүүдые эрхимээр эмхидхэхэ

Колхозно байгуулалтын барагдашагүй ехэ ба бата хүсэнинь дүүлэй табанжэлэй турша һүр жабхалантайгаар үргэжэ, дайнай зэндэ хойшолонгууд богони болзор соо усадхагдаһан, хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ шэнэ амжалтанууд туйлагдаһан байна. Эдэ ехэ хүдөө ажахыда гүрэнэй зүгһөө үзүүлэгдэжэ угаа ехэ туһаламжын ашаар, олонниитэ колхозуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй жалай гайхамшаг эдэбхи үүсхэлэй үндэһөөр бэелүүлэгдэбэ. Колхозуудай ниитын ажахы улам дэлгэржэ, бүри ехээр бэхижэбэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин техническэ зэбсэгжэл саг үргэлжэ үргэдэжэ байна, хүдэлмэрээ оньһожоруулха ба ажалай бүтээсын хэмжээе табалрагагүй дээшэлүүлхэ арга хангагдаба.

Хүдөө ажахыдахи гол шухала зорилго—бүхы культурануудай урганийн үшөө ехэ болгохо ба ниитын малажалай эршэмтэй түргэнөөр хүгжөөхэ, ашаг шэмшэнь арбидхалгын хэрэг большевистскээр шиидхэхэ условие колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудта байгуулагдаа.

Энэ зорилго бэелүүлэгдэ эрхим колхозуудай, тариаланжалай ба тракторна бригаданкуудай, мүн малажалай фермэнүүдэй, социалистическэ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дуршалые пропагандалха, тэрэ тоодо нютагуудтахи хүдөө ажахын выставкэнүүд тон шухала үүргэ дүүргэдэг байха юм.

Энээниие хараадаа абажа, республикын Министрнүүдэй Совет октябрь соо, ноябриин 15 хүрэтэр аймагуудай хүдөө ажахын выставкэнүүдые эмхидхэхэ тухай тогтоол гаргаһан байгаа. Тус шиидхэбэриин ёһоор Яруунын, Хоринэ, Хэжэнгын, Зэдын аймагуудта—малажалай; Ахын, Баунтын, Хойто-Байкалай аймагуудһаа бэшэндэ—хүдөө ажахын комплексно выставкэнүүд үнгэргэгдэхэнь.

Аймаг бүхэн хүдөө ажахынгаа мүнөө жэлэй дабт дээрэхи дүнгүүдые, колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай туйлалтануудые выставкээр дамжуулан эли тодоор харуулжа шадаха байха. Выставкые зүбөөр эмхидхэжэ байбал, тэрэ хадаа түрүү дүй дуршалэй һургуули, газартаряалан ба малажалые саашадаа хүсэн түгэсөөр хүгжөөлгын шухала нүхэсэл болохонь лабтай.

Выставкэдэ хабаадаха эрхэтэй болохын түлөө мүрысөөнэй ашаар манай хэдэн олон колхозууд, МТС-үүд, бригаданууд, фермэнүүд болон хүнүүд ехэ амжалтанууд туйлана.

Жэшээлхэдэ, Иволгын аймагай колхозууд түрүүндэ тарьа тушааха түсэбөө республика дотор эгээн түрүүлэн дүүргэһэн байха юм. Сэлэнгын аймагай Селендумын МТС тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые болзорһоонь урид 102 процент дүүргээ. Тус МТС-эй Михаил Ковалевскиин комбайнова агрегат самоходно комбайнаар октябриин 6 хүрэтэр 700 гектар талма хураажа, 4 шахуу сезоной нормо дүүргэһэн ба 2586 килограмм тулишэ, түрхихэ материал арбилһан байха юм. Хоринэ аймагай Үдын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ ба Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд хони үсхэбэриихэ гурбан жэлэйнгээ түсэбүүдые нилээд үйлүүлэн, табанжэлэй даабаринуудые 2—2,5 жэл соо гүйсэдхэхын түлөө тэмсэжэ орохой. Курумканай аймагай Кировэй, Ленинэй, Маленковой, Сталинай, Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелинүүдэй адуун-товарна фермэнүүд хоёр жэлэйнгээ түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэбэ. Иимэ жэшээнүүдые олоор харуулжа болохо байна.

Тэрэшэлэн выставкэдэ хабаадаха экспонадууд ба экспонентнүүдые шэлэн олохын тула Кяхтын, Тарбагатайн, Кабанскын аймагуудай хүдөө ажахын таһагуудай ехэ хүдэлмэри хэжэ байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Гэхэ зуура, зарим аймагуудта выставкын бэлэдхэл нютагай органуудай зүгһөө ударидалгаар хүсэд хангагдаагүй, «зүндөө бүтэжэ» байһаар. Сентябриин 20 хүрэтэр экспонадуудые шэлэжэ дүүргэхэ ёһотой аад, Торинэ, Хоринэ, Прибайкальска, Хэжэнгын, Зэдын ба бусад хэдэн аймагууд тэрээниие хээгүй байһаа гадна, выставкэдэ хабаадаха условинуудыешье тунхаглаадүй.

Выставкын нээгдэхэ газар олохо, түхеэрхэ, шэмэглэхэ хүдэлмэри олонхи аймагуудта эхилээдүй.

Заиграйн, Курумканай, Тарбагатайн аймагуудай газетэнүүдһэ бэшэнэнь хүдөө ажахын выставкэ тухай нэгэшье материал толилоогүй, «нюдэ балай, шэхэ дүлии» үнгэржэ байна.

Республикын хүдөө ажахын Министерство энэ хэрэгые гансахан хүдэлмэрилэгшэтэй выставкын сектортэ даалгажархёод, тэрээндээ тодорхой туһаламжа үзүүлнэгүй, ондоо таһагууд ба управленинүүдэйнь мэргэжэлтэд хүдөө гараха-даа выставкын асуудалаар юушье хэнэгүй.

Эдэ бүхы дутуунуудаа эрид шууд усадхажа, выставкэдэ бэлэдхэлые үргэн далайсатайгаар ябуулха шухала. Энээндэ хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдһээ гадна, мүн колхозуудай түрүүлэгшэнэр, тариаланжалай ба тракторна бригаданкуудай эрхим бригадирнууд, фермэнүүдэй даагшад, Социалистическэ Ажалай Геройнууд, научна ба туршалта хэдэг эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдаха ёһотой. Выставкэдэ хабаадаха кандидадуудай хүдэлмэриин дүй дуршалынь эртээнһээ, һайтар шэнжэлэгдэхэ ёһотой.

Наукын туйлалтанууд ба түрүү дүй дуршалые шадаал һаа олон зондо харуулан шудалуулха зорилгоор, аймагай хүдөө ажахын выставкые колхозниигуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хараха график зохёохо шухала. Выставкэдэ хабаадаха болоһон хүнүүдэй дундаһаа шадамар экскурсоводуудые бэлэдхэжэ гээшэ выставкомой арюун уялга мүн.

Выставкын үедэ наукын туйлалтанууд ба түрүү дүй дуршалай бэлэдхэгдэжэ зорюулагдаһан лекцинүүд, элидхэлнүүдые эмхидхэжэ, хүдөө ажахын кинофильмнүүдые харуулха, радио дамжуулга хэхэ, газетэдэ статьянуудые толилхо, концерт ба зүжэгүүдые табиха хэрэгтэй. Выставкын дүүрэһэнэй һүүлээр экспонадуудынь хүдөө ажахын культурын байшангуудта үгэхэ ба агрозоотехническэ курсануудта хэрэглэжэ ябадал хангаха гээшэ хүдөө ажахын органуудай ба выставкомой үүргэ болоно.

Выставкэдэ бэлэдхэлэй толгойлхо, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ, түрүүшүүлэй туйлалтанууды бүхы хэмжээгээр нэбтэрүүлхэ, бүгэдын шадабари хүдөө ажахые нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай хүндэтэ зорилго мүн.

———o———

Республикын түрүү хонишодой зүблөөн нээгдэбэ

Хониин ажалай түрүүшүүлэй, колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй, хониной фермэнүүдэй даагшанарай республиканска зүблөөн үсэгэлдэр Улан-Удэ городто оперо ба балетэй театр соо нээгдэбэ.

«1951—1955 онуудай туршада хонин ажал хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ тушаа республикын колхозууд болон совхозуудай түрүүлэгшэнэрэй уялганууд тухай» элидхэл энэ зүблөөн дээрэ ВКП(б)-гэй обкомой секретарь нүхэр А. У. Хахалов хэбэ. Үсэгэлдэрэй заседани энээгээр дүүрээ.

ТЕЛЕГРАММА

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. М. ШВЕРНИГТЭ

МОСКВА

Германска Демократическа Республикын тогтоогдоһоор хоёр жэлэй ойтой дашарамдуулан эльгээһэн үнэн зүрхэнэй ба хани барисаата амаршалгануудай түлөө Танда, мүн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ Германска Демократическа Республикын, бүхы Германиин эб найрамдалда дуратай хүн зоной үмэнһөө зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб. Германска Демократическа Республикын жалшадта энэ национальна һайндэр хадаа манай экономическа ба культурна байгуулалтые саашадань үргүүлхын тула бүхы хүсөөрөө, эрид шангаар хүдэлмэрилхэ, единэ, бэеэ даанхай, демократическа ба эб найрамдалда дуратай Германие байгуулхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахихын түлөө тэмсэл шангадхаха гэһэн мэдэрэл ба уялга бололсоно. Энэ тэмсэлдэ немецкэ арад эб найрамдалда дуратай советскэ арадтай ба тэрэнэй һайн сэдьхэлтэ правительствотай нигта холбоотой байһанаа мэдэрнэ, тус правительство манай республикын хүгжэхэ арга боломжонуудые хангаа, Германска Демократическа Республикын бии болгодоһон саһаа хойшо энэнэй байгуулалтада үргэн дэмжэлгэ үзүүлнэ.

ВИЛЬГЕЛЬМ ПИК, Германска Демократическа Республикын Президент.

1951 оной октябриин 13.

ТЕЛЕГРАММА

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр И. В. СТАЛИНДА

МОСКВА

Манай гүрэнэй тогтоогдоһоор хоёр жэлэй ойтой дашарамдуулан эльгээһэн Танай амаршалгануудай түлөө Германска Демократическа Республикын гражданинуудай ба бүхы немецкэ арадай прогрессивнэ хүбиин үмэнһөө, Правительствын ба минии өөрын нэрэһээ хүндэтэ нүхэр Сталин, Танда үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхэ зүбшөөрыт.

Советскэ Союзай үнэн һайхан сэдьхэлтэй туһаламжа хадаа гүрэнэй, экономическа ба культурна ажабайдалай бүхы һалбаринуудта ехэ амжалтануудые туйлаха, эээмдэлгын бүхы сэрэгүүдые удаа тээнь гаргахаар эбэй договор дары баталуулхын ба Германиин нэгэдэлэй түлөө улам шанга, амжалтата тэмсэл ябуулха арга манда олгоо.

Бүхы Германиин эб найрамдалда дуратай хүнүүд манай национальна эуб хэрэгые үнэн сэдьхэлтэйгээр дэмжэһэнэй түлөө Танда. Танаар дамжуулан агуехэ советскэ арадта баясхалан хүргэнэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ дэлхэйн арадуудай түрүү зэргэдэнь ябагша Агуехэ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзтай энэ мүнхэдөө хани барисаатай байха хэрэгтэ үнэн байдагаа дахин батална.

ОТТО ГРОТЕВОЛЬ, Германска Демократическа Республикын Премьер-Министр.

1951 оной октябриин 13.

ТЕЛЕГРАММА

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр нүхэр А. Я. ВЫШИНСКИДЭ

МОСКВА

Германска Демократическа Республикын тогтоогдоһоор хоёр жэлэй ойтой дашарамдуулан намда амаршалгын телеграмма эльгээһэнтэй түлөө өөрынгөө үнэн зүрхэнэй баясхалан Танда хүргэхэ золтой байнаб.

Германска арад эрид шангаар тэмсэн өөрынгөө национальна нэгэдэл ба эрхэ сүлөө туйлаха, тинн Советскэ Союзай арадуудтай ханя барисаагаа үргэдхэхэ ба бэхижүүлхэ гэжэ гүн ехээр этигэнэб.

ГЕОРГ ДЕРТИНГЕР, Германска Демократическа Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр.

1951 оной октябриин 13.

ПВЗ-гэй 1-дэхи паровозо-механическа цехын электрогагнуурщан, нүхэр Мария Гавриловна Сафонова эб найрамдалай стахановска вахтада жагсаад, нормоёо үдэр бүри 200—250 процент дүүргэнэ.

Нүхэр Сафонова сентябрь һарынгаа түсэбые 210 процент дүүргээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Г. Сафонова поршневой дискын раковинные гагнажа байна.

В. Муллерай фото.

Борис Бурлаковай методээр

Навигациин һүүлээр судно бүхэниие заатагүй заводой заһабарида табиха гурим дүрбэн жэлэй урда тээ байһан юм. Судонууд задалагдажа, бүхы механизмуудынь шэнэ частьнуудаар һэлгэгдэдэг һэн. Тиигэжэ парсход бүхэнэй заһабарида 20—25 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдадаг байгаа.

Суута механик, Сталинска шангай лауреат Борис Бурлаков теплоходтоо жэл бүхэндэ заһабари хэдэг байһан аад, заводой заһабаригүйгөөр өөрынгөө теплоходые хэдэн жэлдэ абажа ябаба.

Механик Борис Бурлаковай методые хэрэглэн, Сэлэнгын уһанзамайхид судонуудай үбэлэй заһабариин хүдэлмэриие нилээд багадхаһан байна. Тиигэжэ, нёдондо дүрбэн пароход, 9 баржа ямаршье заһабаригүйгөөр үбэлэй байрада табигдаһан байгаа.

Улан-Удын пристаниин хүдэлмэришэд нүхэр Сталинда эльгээһэн бэшэг соогоо, мүнөө жэлдэ заводой заһабаригүйгөөр 13 судно үбэлэй байрада табиха уялга абаһан юм. Уһанзамайхид энэ уялгаа хэрэг дээрэ бэелүүлжэ байна. Флотонь техническэ талаараа һайн, тон бага заһабаритай. 1934 ондо бүтээгдэһэн 29 ба 32 номернуудай баржанууд мүнөө болотор заһабарида оруулагдаагүй, 41 номерой баржа хоёрдохи жэлээ заһабаригүйгөөр ябажа байна. «10 лет Бурятии» пароходой экипаж дүрбэн навигацида заводой заһабаригүйгөөр пароходоо ашаглаха уялга абаад, эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байха юм.

Сэлэнгын уһан замай флодой нэгэ пароход, 2—3 баржануудһаа бэшэнинь заһабаригүйгөөр ерэхэ жэлэй сезондо хүдэлмэрилхөөр хараалагданхай.

Улан-Удын пристаниинхид нүхэр Бурлаковай методые үргэнөөр хэрэглэжэ, жэл бүхэндэ судонууд болон баржануудай заһабариие багадхана. Мүнөө жэлдэ тэдэнэр пароходуудай ба баржануудай заһабарида һомологдоһон мүнгэнһөө хэдэн арбаад мянган түхэриг алмахын тула Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөө улам дэлгэрүүлэн эрхим һайнаар хүдэлмэрилжэ байна.

А. Коротаева.

Түрүү сельпо

Иволгын аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин коллективүүд социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, эд бараанай эрьесын III кварталайнгаа түсэбые 105,8 процент дүүргээ.

Саянтын сельпо (түрүүлэгшэнь нүхэр Р. Алашкевич) эд бараанай эрьесын III кварталайнгаа түсэбые 130,9 процент дүүргэжэ, сельпонуудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Энэ сельпо Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөө улам үргэдхэн, эд бараанай эрьесын жэлэй түсэбые ноябриин 1 болотор сүм дүүргэхэ уялга абаба.

С. Сагадаров.

———o———

Партийна организациин секретарьнарай семинар

ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айком колхозуудай ба МТС-үүдэй партийна организацинуудай секретарьнарай нэгэ үдэрэй семинар үнгэргэбэ.

Семинар дээрэ залуу коммунистнарые хүмүүжүүлгэ тухай, малай үбэлжэлгые үнгэргэлгэдэ партийна организацинуудай зорилго тухай, мүн социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилгэ тухай асуудалнууд хэлсэгдэбэ. Партийна организацинуудай секретарьнар өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүй дуршалнуудые абалсаба.

КОММУНИЗМЫН АГУУЕХЭ БАРИЛГАНУУД ДЭЭРЭ

Шэнэ бэлшээринүүдые ашаглалга

НУКУС. Главна Туркменскэ каналай трасса шадархи Усть-Урт гэжэ гоби байһан газарые ашаглалга түргэнөөр ябуулагдажа байна. Эрдэмтэдэй олон отрядууд шэнэ бэлшээринүүдэй картада оруулна, ургамалнуудые шэнжэлжэ, газарай хурһэн дорохи уһа шэнжэлэн хүдаг малтаха газарнуудые тодорхойлно. Миллион хахад гектар газар дээрэ шэнжэлгэ хэгдэжэ байна. Энэ территори дээрэ тэжээлэй элдэб культурануудай түйлай баян запасууд олдоо.

Эрдэмтэдэй хойноһоо малшад шэнэ бэлшээринүүдтэ гарана. Кара-Калпакиин Шуманайска, Кунградска болон бусад районуудай колхозууд хонидой олон мянган отарнуудые ба адуун һүргүүдые шэнэ бэлшээринүүдтэ гаргаа. Усть-Уртдахи бэлшээриие Туркменин ба Хорезмскэ областиин колхозууд ашаглажа захалаа.

Урдань хүн зоной үгы байһан газарта ажал хүдэлмэри оръёлжо эхилээ. Кара-Калпакиин арбан зургаан колхозууд шэнэ бэлшээриндэ 42 хүдаг шэнээр малтаһан, уһа хааха хоёр бассейн байгуулһан байна. Мүнөө Усть-Уртда барилгын 300 шахуу бригаданууд ажаллана.

Шэнэ түмэр зам

КУЙБЫШЕВ. Куйбышевһаа гидроузел хүрэтэр ошохо түмэр замай барилга Волгын зүүн эрьедэ түргэнөөр хэгдэжэ байна. Экскаваторнууд болон бусад машинануудаар зэбсэгжэһэн механизированнэ колоннонууд эндэ хүдэлмэрилнэ. Шэнэ замай эсэсэй пунктда түмэр замай станци баригдажа эхилээ.

Замай барилгашад Октябриин урда тээхи мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ, барилгынгаа хүдэлмэриие ноябриин 7 хүрэтэр дүүргэжэ, поезднуудай ябахаар бэлэн болгохо гэһэн уялга абанхай.

Сталинградгидрострой. Волгын зүүн эрье дээрэ город баригдажа байна, тэндэ Сталинградска ГЭС-эй барилгашад байралха юм. Болбосон түхэлтэй гоё һайхан, уужам һаруул байшангууд, клубууд, больницанууд, магазинууд эндэ баригдажа байна.

Октябрь һарада 100 байратай 8 гэр бэлэн болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: городой кварталнуудай нэгэнэй барилгын талмай дээрэ. ВЛКСМ-эй ЦК-гэй грамотаар шагнагдаһан ахалагша десятник Л. Г. Чепик (зүүн гарһаа) крановщик В. М. Вишняковто заабари үгэжэ байна.

ТАСС-эй фотохроника.

Барилгашадай городок

Сталинградска гидроэлектростанциин хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһууха шэнэ томо городок барилгын проект Москвада, городуудай барилгануудые проектировалдаг гүрэнэй институтда зохёогдобо.

Шэнэ городок хадаа Волгын баруун эрьедэ, Сталинградай хойто хубида тогтохо юм. Эндэ аятай зохид түхеэрэлгэнүүдтэй хоёр, гурба, дүрбэн дабхар байшангууд бодхоогдохо байна. Городогой территори дээрэ клуб, кинотеатр, һургуулиин байшан, магазинууд, поликлиникэнүүд, үхибүүдэй садууд ба яслинууд баригдахаар хараалагданхай.

Сталинградай урда хубида—судынаар ябалгын Волго-Донской каналай трассын гараха Кировскэ ба Красноармейскэ районуудта барилгануудые бодхоохо проект тус институтай архитектурнэ-проектын мастерскойнуудта зохёогдожо дүүргэгдэбэ. Волгын үндэр эрьэ ба каналай эрьенүүд ногоорууладхаха, болбосон түхэлтэй болгогдохо байна. Проектын ёһоор, эндэ ажаһуудалай олонниитэ дүрбэ, табан дабхар хэдэн зуугаад байшангууд баригдахаар хараалагданхай. Мүнөө эдэ районуудта барилганууд бодхоогдожо эхилээ.

Советүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриие улам һайжаруулха

☆ ☆ ☆

Б. ЛОБСАНОВ,

БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ

☆ ☆ ☆

Манай ороной ажалшадай үмэнэ партиин, правительствын табиһан ажахын-политическэ ба культурна зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ажалшадай депутадуудай нютагай Советүүд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Нютагай Советүүд хадаа олониитэтэй тон нигта холбоотой байха, үргэн олон зоной дунда хүдэлмэрилхэ, өөрынгөө хүдэлмэридэ бүхы ажалшадые хабаадуулха ёһотой, партиин, гүрэнэй политикые городто ба хүдөө тосхондо сэхэ бэелүүлхэ гүрэнэй засагай нютагай органууд болоно.

Нүхэр Сталин иигэжэ һургана: «...Советүүд хадаа олониитын сэхэ өөһэдэйнь органууд болоно, тайлбарилан хэлэбэл, олониитын эгээн демократическа, тиимэһээ эгээл хүндэтэй, шэнэ гүрэниие байгуулгада ба хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй хабаадалгые ехээр хүнгэдхэдэг, олониитын революционно эршэ хүсые, үүсхэлые, творческо шадабариие ехээр дэлгээн хүгжөөдэг организацинууд болоно...»

Советүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриие бүхы хэмжээгээр шангадхалга нютагай Советүүдэй урда табигдажа байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула шухала.

М. И. Калинин ВКП(б)-гэй XVIII съезд дээрэ иигэжэ хэлээ һэн:

«...Эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэри хадаа захирганай ба политическэ болото хэмжээ-ябуулгануудта, ажахын ба культурна ажалябуулгада харагдана. Советскэ органуудай ябуулжа байдаг бүхы хэмжээ-ябуулгануудые хүн зондо тайлбарилха, эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэдэ олониитые хабаадуулха — энэ хадаа Советүүдэй ниитын хүдэлмэри болоно, энээгээр Советүүд олониитые нигтаар жагсааха ба эмхидхэхэ ёһотой...»

Ажахын ба культурна байгуулалтын бүхы асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэ хадаа Советүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриин гол зорилго болоно. Советүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэринь ажахы ба культурые хүгжөөн дэбжүүлхэ, ажалшадай политическэ ушар ёһо мэдэлгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь партийна ба советскэ органуудай шухала арга зэбсэг болоно.

Советүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан газарта Советүүдэй ба саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэридэ, культурна байгуулалтада хүн зон эдэбхитэйгээр хабаададаг, ажахын ба политическэ бүхы зорилгонууд амжалтатайгаар шиидхэгдэдэг юм.

Гүрэндэ таряа тушаалгые түргэнөөр дүүргэхын тула колхозникуудые, МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые эмхидхэн элсүүлхын тула олон сельскэ ба аймагуудай Советүүд партийна организацинуудай хүтэлбэреэр горьтой хүдэлмэри хэһэн байна. Тэрэнэй ашаар республикымнай олохон аймагууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа.

Гэхэ зуура, эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэрсэ һулаар табиһан Советүүд үшөө олон бии. Тэрэнэй эсэстэ ажахын политическэ хэмжээ-ябуулганууд эмхигүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриие зарим гүйсэдкомуудай ба тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй тоодоггүй байһанаар энэ ушар тайлбарилагдана.

Советүүдэй хүдэлмэридэ депутадууд ба эдэбхитэдые олоор хабаадуулдаг, тэдэнэй эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлмэрилдэг байхада, олониитэ ажалшадтай манай партиин холбоо барисаань бүри һайжардаг, гүрэнэй түсэбүүд амжалтатайгаар дүүргэгдэдэг, нютагуудтахи ажахын ба культурна байгуулалтын бүхы хэмжээ-ябуулганууд хаһа саг соогоо, эмхитэйгээр бэелүүлэгдэдэгынь мэдээжэ.

1950 оной декабрьда болоһон һунгалтын үедэ аймагуудай, районуудай, городуудай, сельскэ Советүүдэй депутадууд болгогдон залуу ба түрүү һайн хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын, промышленностиин ба транспортын түрүүшүүл, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадагшад — олон шэнэ хүнүүд һунгагдаһан байна. Гэбэшье, шэнэ зарлалгын Советүүдэй зарим депутадууд мүнөө хүрэтэр һунгагшадтаяа холбоо барисаа муутай, өөһэдынгөө уялгануудые муугаар мэдэдэг байха юм. Нютагуудтахи советскэ органууд (районно, городской, сельскэ Советүүдэй гүйсэдкомууд) депутадуудтаа дутамагаар туһалдаг, тэдэнэй ажал-ябуулгые саг үргэлжэ залан ударидадаггүй байна, энэ гайхамшагта хүсые агитаторнууд болгон, ажалшадай дунда парти ба правительствын политикые бэелүүлэгшэд болгон хүсэдөөр хэрэглэнэгүй. Эдэнэр үнэхөөрөө ехэ хүсэн гээшэ. Мүнөө нютагай Советүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай составта хэдэн мянган депутадууд, эдэбхитэд, советскэ интеллигенциин түлөөлэгшэд хүдэлмэрилжэ байһаниие харахада энэнь эли болоно.

Сессинүүдые саг соонь зарлаха гээшэ Советүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриие һайжаруулгада ехэ удхашанартай. Юуб гэхэдэ, тэдээн дээрэ арадай һунгамалнууд өөһэдынгөө уялгые бэелүүлхэ, һунгагшадайнгаа дура хүсэлые мэдүүлхэ аргатай болодог байна. Сессинүүд хадаа Советүүдэй депутадуудтаяа холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ, тэдэнэй ажал-ябуулгые эдэбхитэй болгохо. Советүүдэй хүдэлмэридэ депутадуудые хабаадуулха хэрэгтэ туһалха үүргэтэй юм. Сессинүүдые үсөөнөөр үнгэргэхэ гээшэ советскэ демократиие бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно. Иимэ ябадал советскэ хүдэлмэриин дутуунуудые элирүүлжэ, тэдэниие зайсуулха, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ һаад ушаруулдаг, Советүүдэй хүдэлмэриие коллегиальнаар хүтэлбэрилгэ эбдэжэ, захиралгын методтэ хүргэдэг байна.

1950 оной декабрьда болоһон һунгалтаһаа хойшо нютагай Советүүдэй олон гүйсэдкомууд сессинүүдые саг соонь, политическэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэдэг болоо. Кабанскын, Байкало-Кударын, Кяхтын ба бусад зарим аймагуудай Советүүдэй, Городокско горсоведэй гүйсэдкомууд сесси зарлаха ба үнгэргэхэ хүдэлмэриие ниилээд һайжаруулаа. Эдэ аймагуудта сомонуудай, сельскэ ба поселково Советүүд Конституцяар тогтоогдоһон болзор соо сессинүүдые үнгэргэдэг болоо. Жэшээлхэдэ, Кабанскын аймагай 9 сельскэ Советүүд бултадаа сессинүүдээ саг болзор соонь үнгэргэнэ. Мүн Кяхтын аймагай сельскэ Советүүд сессинүүдээ саг соонь зарладаг байна.

Гэбэшье, зарим нютагуудта сессиин удхашанарые тоодоггүй, сесси үнгэргэхые ёһо дүүргэлгэ гэжэ тоолодог байна. Тиимэһээ, Конституциин эрилтэнүүдые эбдэн, сессинүүдые үсөөнөөр, зохихо бэлэдхэлгүйгөөр, эмхидхэлэй ба политическэ доодо хэмжээндэ үнгэргэдэг байха юм.

Жэшээлхэдэ, февраль һара соо Мухаршэбэрэй аймагай 12 сельскэ Советүүдэй табань, март соо —3-нь, апрель соо —5-нь, май соо —4-нь, июль соо—5-нь, август соо — 2-нь сесси үнгэргөөгүй байна. Тиихэдэ Ново-Заганска ба Сутайн сельсоведүүд 3 һара соо сесси зарлаагүй байһаар. Заиграйн аймагай 14 сельскэ Советүүдэй 2-һоо 8 хүрэтэр Советүүдынь, Закаменай аймагай 11 сельскэ Советүүдэй 2-һоо 5 хүрэтэр Советүүдынь һара бүри сесси зарладаггүй байха юм.

Депутадуудай дутуу сугларбашье, сесси үнгэргэдэг ушарнууд бии. Зарим газарта сессиингээ хүсэндөө ороогүй болобошье, тэрэниие үнгэргэдэг байна. Иимэ ушар Сэлэнгын аймагай Доодо-Бухэнэй ба Ново-Селенгинскэ сельсоведүүдтэ, Яруунын аймагай Эгэтын ба Комсомольско сельсоведүүдтэ үзэгдэһэн байна.

Зарим аймагуудай, сомонуудай ба сельскэ Советүүдэй сессинүүд советскэ ба ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн шэнги болошодог байгаа. Юуб гэхэдэ, сессинүүдтэ дан олон эдэбхитэд уригдадаг байха юм. Гэбэшье, эдэбхитэдые, илангаяа зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалда хамаатай хүнүүдые уриха хэрэгтэй. Зүгөөр, эдэбхитэдые олоор уриха ябадалаар һамааржа болохогүй. Мүн сессинүүд дээрэ депутадуудай эдэбхи багатай байдаг ушарай эндэ тэндэ гарадаг байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, сессинүүд дээрэ уряалаар ерэгшэд үгэ хэлээд лэ, депутадууд дуугай һуугаад үнгэршэдэг байха юм. Зарим сессинүүд дээрэ гүйсэдкомуудай гэшүүд, тэдэнэй таһагуудые даагшад ходол үгэ хэлэжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, Тарбагатайн аймагай Советэй 3-дахи сесси дээрэ үгэ хэлэһэн 10 хүнэй зүбхэн хоёрынь, Бичурын аймагай Советэй 3-дахи сесси дээрэ үгэ хэлэһэн 7 хүнэй оройдоо нэгэниинь депутат байгаа.

Депутадууд юундэ эдэбхи багатай байнаб гэхэдэ, сессинүүд дээрэ нэгэ янзын лэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг байна. Жэшээлхэдэ, сомоной ба сельскэ Советүүдэй сессинүүд дээрэ ажахын кампанинуудта бэлэдхэхэ ба тэдэниие үнгэргэхэ тухай асуудалнууд гол түлэб зүбшэн хэлсэгдэнэ. Культурна байгуулалтын, элүүрые хамгаалгын, экономикые хүгжөөлгын перспективнэ асуудал тон үсөөн хэлсэгдэнэ.

Баунтын аймагта ажахын кампанинуудай үсөөн болобошье, тэдэниие үнгэргэлгэтэй холбоотой асуудалнууд оло дахин хэлсэгдэдэг байха юм. Тиихэдэ аймагай онсо өөрэ байдалда хамаатай, жэшээлхэдэ оро үсхэбэрилгэ тухай, агнуури тухай, эвенкийскэ хүн зоной материальна ажаһуудалай ба культурна байдалые улам һайжаруулха тухай асуудалнууд тон үсөөн хэлсэгдэнэ.

Зарим нютагуудта сессинүүдтээ муугаар бэлэдхэл хэнэ, заседанинуудынь болзорто сагһаа хожомдожо нээгдэнэ. Зарим газарта депутадуудай үсөөнөөр сугларһан дээрэһээ сессинүүдынь хойшолуулагдадаг байха юм. Сессинүүдые бэлэдхэлгэдэ депутадууд, хүдөөгэй эдэбхитэд, саг үргэлжын комиссинуудай гэшүүд багаар хабаадуулагдана.

Советүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай муугаар хүдэлмэрилдэг ушар хадаа городуудай, аймагуудай ба сельскэ Советүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриин ехэ дутуунь болоно. Олон комиссинууд һайл һаа түсэб зохёодог, заримдаа түсэбшье зохёодоггүй байха юм. Саг үргэлжын зарим комиссинууд байгуулагдаһан сагһаа хойшо ямаршье хүдэлмэри хэдэггүй, заседанинуудые зарладаггүй байна. Тэдэнэр организацинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэриие шалгадаггүй, Советүүдэй гү, али тэдэнэй гүйсэдкомуудай үзэмжэдэ ямаршье асуудал табидаггүй, дурадхалнуудые оруулдаггүй байха юм.

Зарим гүйсэдкомууд Советэйнгээ урда, депутадуудынь һунгагшадайнгаа урда өөһэдынгөө ажал-ябуулга тухай тоосодоггүй байна. Энэ хадаа советскэ хүдэлмэриин ехэхэн дутуунуудай нэгэн болоно. Нютагай Советүүдтэ һунгаһан һунгалтаһаа хойшонхи үе соо оройдоо Закаменай, Кяхтын, Байкало-Кударын, Иволгын аймагуудай Советүүдэй ба Городокско горсоведэй гүйсэдкомууд сессинүүд дээрэ өөһэдынгөө тоосо хэһэн байха юм. Городокско горсоведэй олонхи депутадууд Советэй хүдэлмэри тухай, һунгагшадай захянуудые дүүргэлгэ тухай һунгагшадайнгаа урда тоосоһон байна. Гэхэ зуура, зарим аймагуудта иимэ һайн баримтанууд үшөө үгы юм. Олон Советүүдэй гүйсэдкомууд хадаа һунгагшадайнгаа урда депутадуудай тоосоо хэхэ ябадал эмхидхэдэггүй, тэрэ хэрэгтэнь зохихо туһаламжа үзүүлдэггүй байна.

Шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлые шалгаха ябадалда манай парти, правительство ба нүхэр Сталин ехэ анхарал хандуулна. Теэд олохон Советүүдэй гүйсэдкомууд шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлые шалгаха хэрэг һулаар табинхай. Тиин гүйсэдкомуудай ба Советүүдэй шиидхэбэринүүдэй, тэрэшэлэн депутадуудай шүүмжэлхы ажаглалтануудай гүйсэдхэлые шалгаха хэрэг зүбөөр табяад, энээндэ нютагай хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулаад байхада, һургуулинуудай, больницануудай, культурно-гэгээрэлэй ба коммунальна эмхи зургаануудай, худалдаа наймаанай ба харгы заһабарилгын организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар Советүүдэй эмхидхэлэй-ниитын ажал-ябуулга эдэбхитэй болодог байна.

Дутуунуудаа түргэн усадхажа, Советүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха гээшэ республикын советскэ органуудай шухала зорилго болоно. Юуб гэхэдэ, энэ хадаа хүдөө ажахые, илангаяа малажалые хүгжөөхэ, тэрээндэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгые хүтэлбэрилхэ ябадалда республикын советскэ ба хүдөө ажахын органуудай энэнэй урда тээ гаргаһан алдуу ба дутуунуудые зайсуулха тухай партиин обкомой IV пленумэй тогтоолые түргэнөөр дүүргэхэ шухала условинуудай нэгэн болоно.

Советүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэри хадаа республикын бүхы колхозуудай ниитын малажал хүгжөөлгөөр энэ жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ, адуу малдаа бүдүүн ба концентрированнэ тэжээлнүүдые бэлэдхэхэ, дулаан ба дулаалагдаһан байрануудые шэнээр бариха ба заһабарилха, малай үбэлжэлгэдэ жэшээтэ һайнаар бэлэдхэхэ ба тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ шухала зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ зорюулагдаһан байха ёһотой.

Республикын советскэ ба хүдөө ажахын органууд хадаа хэды олоор үсхэбэрилхэ ба манай республикын арадай ажахые хүгжөөлгэдэ ехэ удхашанартай эрхим һайн нооһо үйлэдбэрилгые ехэ болгохо тухай СССР-эй Министрнүүдэй Советэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ бүхы колхозникууд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые элсүүлхэ ёһотой. Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ бүхы арга боломжо манайда бии.

Аймагуудай, городуудай ба сельскэ Советүүд хадаа Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34-дэхи жэлэй ойе эрхимээр угтахын түлөө промышленностиин, транспортын ба хүдөө ажахын бүхы предприятинуудай 1951 онойнгоо үйлэдбэриин программые болзорһоонь урид дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө, промышленна бүхы предприятинуудай, колхозуудай, МТС-үүдэй, совхозуудай, коммунально-ажахынуудай ба культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай үбэлэй үедэ һайнаар хүдэлмэрилхын тулада бэлэдхэхын түлөө дэлгэрһэн Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөе толгойлхо ба эмхидхэхэ ёһотой.

Республикын нютагай Советүүд партийна организацинуудай хүтэлбэреэр эдэ шухала зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ байһаниинь лабтай.

Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо таряа сэбэрлэлгын машинанууд, складууд, һарабшанууд ба сушилканууд саг соогоо заһагдаһан байгаа. Мүнөө энэ колхоз таряа сэбэрлэлгын хүдэлмэриие үдэр һүнигүй ябуулжа, үрһэсэ хаажа байна. Таряа сэбэрлэлгэ дээрэ хүдэлмэрилэгшэд Октябриин урда тэхи мүрысөөндэ оролсоод, үрһэ хаалгые октябриин 20 болотор дүүргэхэ уялга абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: складуудые даагша нүхэр Григорьев сэбэрлэгдэһэн сортовой үрһэ тушаан абажа байна.

Ф. Моренецын фото.

Эрхим шанартай үрһэн—үндэр ургасын үндэһэ һуури мүн

Үнгэрэгшэ жэлдэ үрһэнэй участогуудай хойноһоо һайнаар харууһалжа, өөрыгөө үрһөөр бүрин хангаһан колхозууд манай республика дотор ниилээд олон. Тэдэнэй тоодо Кабанскын аймагай Молотовой, Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ болоч бусад олон колхозууд оролсоно.

Гэбэшье, манай республикын үшөөл олон колхозууд эрхим шанартай үрһэ хаалгада анхаралаа багаар хандуулдаг, үрһэнэй участогууд дээрэ агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые хайша хэрэг бэелүүлдэг байна. Тэрэнэй эсэстэ тиимэ колхозууд үрһэнэй участогууд дээрэһээ бага ургаса хуряадаг, өөрыгөө үрһөөр хүсэд хангажа шададаггүй байха юм. Иимэ колхозууд имагтал гүрэнһөө туһаламжа абаха баатай болоно. Манай советскэ гүрэн үрһөөр дутамаг колхозуудые анхаралгүй орхёогүй, орхихошьегүй байна Теэд манай зарим колхозууд хэды болотор гүрэнһөө үрһэнэй таряа абажа байха юм? Гүрэнһөө жэл бүри үрһэнэй таряа абажа һурашаһан колхозууд гүрэндөө материальна ба мүнгэнэй ехэ гарза ушаруулна. Мүн ондоо нютагуудһаа асарагдаһан үрһэнэй таряан ехэнхидээ манай эндэхи условидо таарахагүй байдаг. Тиимэһээ өөрыгөө өөрын үрһөөр хангаха гээшэ манай колхозуудай хойшолуулашагүй шухала зорилго болоно.

Гэхэтэй хамта, манай зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энээниие мүнөө хүрэтэр ойлгодоггүй. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө байтагай, мүн партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд энээниие ойлгодоггүй байна. Жэшээнь, Тарбагатайн аймагай колхозуудай үрһэ хааха түсэбөө оройдоо 20 процент дүүргэһэн ябадал энээниие гэршэлнэ. Энэ аймагай колхозуудта үрһэнэй ниилээд ехэ участогууд хуряагдажа, сохигдонхой. Теэд сохигдоһон үрһэнэй таряан сэбэрлэгдэнгүй, дайралдаһан лэ газартаа гутажа, бурьтажа хэбтэнэ. Жэшээлхэдэ, тус аймагай «Гигант» колхозой Фроловское гэжэ газартахи ток дээрэ үрһэнэй таряан сэбэрлэгдэнгүй, 10 үдэрэй турша соо гахайда эдигдэжэ хэбтээ.

Мүнөө жэлдэ парти ба правительствын туһаламжаар манай республикын колхозууд тарилгынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, хүдөө ажахын бүхы культурануудай бараг ургаса хуряагаа. Тэрэшэлэн үрһэнэй участогууд дээрэһээ һайн ургаса хуряагдаһан байна. Республикын түрүү колхозууд үрһэнэй участогуудые саг соонь хуряажа, 1952 оной хабарай тарилгада хүсэд хүрэхэ һайн шанартай үрһэ хүрэнгэ хаажа байна. Жэшээнь, Курумканай аймагай Молотовой, Калининай нэрэмжэтэ колхозууд ороохото культурануудай үрһэнэй участогууд дээрэһээ 16—17 центнер, Кабанскын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ «Красноармеец» колхозууд гектар бүриһөө 12—13 центнер үрһэнэй таряа хуряаһан байха юм. Тарбагатайн болон бусад хэдэн аймагуудай колхозууд үрһэнэйнгөө участогуудай га бүриһөө 10—11 центнер үрһэнэй таряа хуряагаа. Олонхи аймагуудай колхозуудай үрһэнэй участогуудһаа хуряагдаһан муу бэшэ ургаса республикын бүхы колхозуудай ерэ[хэ] хабарай тарилгые бүрин хангаха ба үрһэнэй ссуда абаха талаар гүрэндэ гарза ушаруулхагүй байна.

Тиимэһээ үрһэнэй участогуудые саг соонь, гээлтэгүйгөөр хуряажа, үрһэнэй ба страховой фонднуудые хүсэд хүрэхэ хэмжээтэйгээр хааха, тэрэниие тарилгын эхилтэр һайнаар хадагалха зорилго республикын колхозуудай урда табигдана.

Гэхэ зуура, республикын зарим колхозууд өөрыгөө үрһөөр хангаха хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Жэшээнь, Байкало-Кударын аймагай «Путь коммунизма» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр П[о]лусуров) үрһэнэйнгөө участогай таряа гээлтэгүйгөөр хуряажа аба[ха]һаа байтагай, шэниисын үрһэнэй участогай гектар бүридэ 3—3,5 центнер таряа гээһэн байха юм. Гадна, үрһэнэй таряан хушалтагүй, хээрэ газарта орхигдоһон ба сохигдоогүй таряан ямаршье харуулгүй, малда эдигдэжэ байна. Мүн зарим колхозууд үрһэнэйнгөө таряа саг соонь хуряажа абахын түлөө оролдодоггүй, харин хамагай һүүлдэ хуряадаг байна. Жэшээнь, Прибайкальска, Байкало-Кударын ба Кабанскын аймагуудай нэгэшье колхоз мэнэ һая болотор үрһэнэйнгөө участогуудые хуряажа дүүргээгүй байгаа. Прибайкальска аймагай «Заветы Ильича» колхоз 10 гектар, «7-ой съезд Советов» колхоз 21 гектар үрһэнэй шэниисэ хуряагаагүй, үрһэнэй овёс хуряажа эхилээдүй байгаа. Иимэ ябадалай эсэстэ үрһэнэй участогууд яаралтайгаар хуряагдадаг, тарянииинь гээлтэдэ ехээр оруулагдадаг байна. Илангаяа тус аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз үрһэнэй таряа гээлтэдэ ехээр оруулаа. Заримдаа комбайнаар хуряагдаһан таряан миин газарта адхагдадаг байха юм. Республикын зарим колхозууд үрһэнэй таряа акт бэшэлгэгүйгөөр, распискагүйгөөр кладовщигуудта тушаана. Тиимэһээ үрһэнэй таряа юрын таряантай холихо ябадал үзэгдэдэг байна.

Саашадаа иимэ байдалые тэсэжэ болохогүй. Энээнһээ хойшо гүрэнһөө туһаламжа абангүйгөөр манай колхозууд хабарай ба намарай ороохото культурануудай тарилгые өөрынгөө үрһөөр бүрин хангаха зорилготой. Тиихэ арга боломжо манай республикын колхозуудта бии. Эрхим шанартай үрһэ хаахын тула колхоз ба аймаг бүхэндэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха ба өөрын үрһэтэй байха гээшэ колхоз болон аймаг бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг гэжэ нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд ойлгохо ёһотой.

П. Мункоев, Г. Попов,
ургасын хэмжээ тодорхойлхо БМАССР-тэхи гүрэнэй инспекторнууд.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ АМЖАЛТА

Мухаршэбэрэй аймагай Гашейн МТС-эй механизаторнууд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй Хандалгада гар табилгын кампани үнгэргэхэ тухай эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитедэй шиидхэбэриие угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаад, эб найрамдалай стахановска вахтада жагсанхай.

Тус хандалгада гарнуудаа табиха зуураа, МТС-эй механизаторнууд машинануудайнгаа ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриингөө шанарые һайжаруулха, хүдөө ажахын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ тухай дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялгануудые абана. Социалистическэ газартарялангай хүдэлмэрилэгшэдэй үгэнь хэрэгһээ таһарнагүй. Тэдэнэр эб найрамдалай стахановска вахтада жагсаад, ажалай үндэр бүтээсын жэшээ харуулан хүдэлмэрилнэ. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг комбайнер Федор Вдовин өөрынгөө машиные үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглажа, октябриин 10 болотор 616 гектар таряа эрхим шанартайгаар хуряаһан, сезоной нгоо даабариие 220 процент дүүргэһэн байха юм. Тиихэ зуураа нүхэр Вдовин 600 гаран килограмм горючи ба түрхихэ материал арбилһан, өөрынгөө «С—4» комбайные техническэ бүрин бүтэн зандань МТС-эйнгээ усадьбада абаашаха уялга абаһан байна.

Тэрэшэлэн комбайнернууд Лазарь Гусляков, Татьяна Гороховская болон бусад эб найрамдалай вахтада тэрэшэлэн жагсаад, эсэшэгүйгөөр ажаллажа байна. Тэдэнэр үдэр бүрингөө нормые 150—180 процент эрхим шанартайгаар дүүргэнэ. Нүхэд Гусляков, Гороховская гэгшэд сезоной нгоо түд бүриин даабариие хоёрһоо үлүү дахин дүүргэһэн, 700—800 килограмм горючи арбилһан байха юм.

Тус МТС-эй № 5 тракторна бригадын гэшүүд бригадир, коммунист Семён Патракевич Ревенскиин хүтэлбэри доро ехэ амжалта туйлана. Энэ бригадын трактористнууд эб найрамдалай стахановска вахтада жагсаад, үдэр бүрингөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэнэй ашаар энэ бригада тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые 146 процент дүүргэһэн ба түсэбэй ёһоор 746 гектарай орондо 876 гектар таряа хуряаһан, 566 гектарай орондо 605 гектар намарай пар хахалһан, ниилээд ехэ горючи болон түрхихэ материал арбилһан байха юм. Бригадын эрхим трактористнууд Марк Ревенский, Евстафий Матвеев, Ананий Бельский болон бусад хүдэлмэридөө часай график хэрэглэн, эрхим амжалта туйлана.

Ц. Дамбаев.

Һурагшад колхозуудта туһална

Сэлэнгын аймагай Селендумын долоон жэлэй һургуулиин (директорынь нүхэр Халтанов) багшанар ба һурагшад, хамта 300 хүн Калининай нэрэмжэтэ хүршэ колхозойнгоо 10 гектар хартаабха малтажа үгэбэ. Хартаабха малталга дээрэ багшанар Д. Лодоев, П. Мелоченко, Л. Кузнецова, һурагшад М. Хороших, В. Стрежов, Д. Дандарова, П. Чойдонов, Э. Манилова, Г. Коврыгина болон бусад эршэмтэй һайнаар ажаллаа.

Мүн Һүтэйн долоонжэлэй һургуулиин (директорынь нүхэр Николаев), Загастайн дунда һургуулиин (директорынь нүхэр Шагдыров) багшанар, һурагшад амаралтын үдэр, занятиингаа забһарта дүтын колхозуудай поли дээрэ гаража, ургаса хуряалгадань туһална.

Л. Ринчино.

Хонин ажал бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын түлөө

Октябриин 11-дэ Иволгын аймагай хонин ажал эрхилдэг хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн болоо, «1951 — 55 онуудай турша республикын колхозуудта хони олоор үсхэбэрилхэ ба нооһо ехээр бэлэдхэхэ хэмжээнүүд тухай» тогтоолые бэелүүлхэ хэмжээнүүд тушаа ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Цырендоржиевай элидхэл шагнаба. Хонин ажал хүгжөөхэ тушаа һаяхан манай республикын Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой гаргаһан энэ тогтоол хадаа хонин ажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, харин ба нарибтар нооһотой хонидой тоо олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар манай колхозно хонишодой программа болоно гэжэ нүхэр Цырендоржиев элидхэл соогоо тэмдэглэбэ. Аймагай колхозуудай хонин ажалай ашаг шэмэнь үшөөл бага байна, хонидой фермэнүүдые хүдөө ажахын мэргэжэлтэд һулаар хангана, хониной-товарна фермэнүүдтэ тоо бүридхэл үшөөл һулаар табигданхай, олон колхозуудай хонид типовой һайн байраар хүсэд хангагдаагүй гэжэ хэлэбэ. Тэрэшэлэн зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малажалай, илангаяа хонишодой кадрнуудые шэлэн олохо ба һургаха хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна гэжэ нүхэр Цырендоржиев тэмдэглээд, бии байһан дутагдалнуудаа түргэнөөр усадхажа, колхозно ниитын хонин ажал амжалтатайгаар хүгжөөхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсохыень колхозуудай хонишодые уряалаа.

Гильбэрын сомсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Доржиев элидхэл тушаа үгэ хэлэхэ зуураа, колхозой правлени хонишодой ажабайдалда ганса шье үбэлдөө бэшэ, мүн зунайшье анхаралаа багаар хандуулна гэжэ шүүмжэлбэ. Мүн энэ колхозой гэшүүн нүхэр Вампилова иигэжэ хэлээ:

— Хонин ажал хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые хоёр жэл хахад соо дүүргэхые уряалһан Хориин аймагай Үдын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишодой хандалгые, мүн малай үбэлжэлгэ эмхитэй һайнаар үнгэргэхые уряалһан партиин областной комитедэй нэмэл бэшэгые гүнзэгы баяртайгаар угтажа, хонин ажалаа бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын түлөө, ниитынгээ малай үбэлжэлгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын ба эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө манай колхозой малшад социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоо. Тэрэшэлэн колхознигууд Вампилова, Цыренжапов болон бусад хадаа хүдөө ажахын зарим мэргэжэлтэдэй һула хүдэлмэриие эрид шүүмжэлһэн ба хүдэлмэрээ һайжаруулхыень, малажалай кадрнуудые түргэнөөр бэлэдхэхыень тэдэнэрһээ эрибэ.

— Энээнэй урда тээ малшапастугай хүдэлмэриие манай колхоздо тоохогүй ябадал нэгэнтэ бэшэ гарадаг һэн. Манай парти ба правительство бидэнэр пастухнуудые анхарал оролдолгоор хүреэлнэ. Тиимэһээ саашадаа улам һайнаар ажаллахаб, хонин ажал хүгжөөхэ табанжэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь колхоздоо бүхы хүсөөрөө туһалхаб, — гэжэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Емельянов хэлэбэ. Тиихэдэ Саянтын зооветучастогые даагша нүхэр Исигенкова харьяата Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо малшадай гурбан жэлэй курсые жэшээтээр үнгэргэхэ, малажалай 25 хүдэлмэрилэгшэдые һайнаар һургаха ба хонин ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэдэнь хонишодто бүхы шадалаараа туһалха уялга абаа.

Зүблөөндэ хабаадагшад болбол агууехэ багша нүхэр Сталинда эльгээхэ амаршалгын бэшэгэй текстые нэгэн дуугаар баталан абаһан байна. Аймагай хонишод хонин ажал хүгжөөхэ табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн тодорхой уялга тэрэ бэшэг соогоо абаһан байха юм. Гадна, энэ зүблөөн хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөндэ ошохо делегадуудые һунгаа.

Л. Бондаренко.

Түсэбһөө гадуур 120000 түхэригэй продукци

Кабанскын аймагай «12 декабря» гэжэ олзоборилгын артелиин хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлэн, III кварталайнгаа түсэб 136 процент дүүргэбэ. Артелиин хубсаһанай, сабхиин ба загаһа барилгын бригаданууд үйлэдбэриин ехэ амжалтануудые туйланад. Тэдэ бригаданууд жэлэйнгээ түсэбүүдые холо үлүүлэн дүүргэнхэй.

Оёдолой мастернууд Бочаров, Зирьянов, Ескин, загаһашад Оскорбин, Березовский гэгшэд даабаринуудаа эрхим шанартайгаар ходоодоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Энэ артелиин коллектив 1951 онойнгоо үйлэдбэриин түсэбые арадуудай агууехэ вождиин түрэһэн үдэр хүрэтэр дүүргээд, түсэбһөө гадуур 120000 түхэригэй продукци гаргаха гэһэн уялга абаба.

Н. Суворов.

Томодхогдоһон колхозой центр

Алла гэжэ нютаг агалаг һайхан байгаалиараа, хадаһаа бууһан тунгалаг уһатай, түргэн урадхалта голооро, үзэсхэлэн һайхан ой модоороо алдаршанхай. Эндэ Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой центр тогтонхой юм.

Энэ центртэ жэлһээ жэлдэ шэнэ шэнэ гэр байранууд баригдажа, болбосон түхэлтэй һуурин болгогдожо байна. Колхознигуудай байранууд гоё һайхан ургамал модон соогуур табигдана. Колхозой тосхон 1500 метр ута улицатай. Тэрэ улицаар колхознигуудай хоёр зуу гаран гэрнүүд, магазинай, клубай, һургуулиин, радиоузелай байшангууд жэрылдэнэ.

Колхознигууд үдэшэндөө һаруул, сэбэр ба һайханаар түхеэрэгдэһэн клуб соогоо сугларжа, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэнэ. Мүн тэдэнэй гэр байрануудта Ильичын лампочканууд һаруул гэрэлээ толоруулна. Колхознигууд республикынгаа центрһээ ба оронойнгоо столицаһаа радио дамжуулгануудые дууладаг.

Энэ колхозой хүндэ хүдэлмэринүүд механизацилагдажа байна. Эндэ электричествээр хүдэлгэгдэдэг тээрмэ, модо хюрөөдэхэ рама тодхогдонхой.

Үнгэрэгшэ зунай үедэ правлениин шэнэ байшан баригдажа дүүргэгдээ. Ноябриин 1 хүрэтэр сельмагай байшангай барилга дүүргэгдэхэнь. Тэрэшэлэн тэндээ шэнэ радиоузел бариха, электричествээр үнеэ һаадаг, хони хайшалдаг болохо түсэбтэй. Мүн колхоз соогоо телефонно харилсаатай боложо эхилээ.

Урдань гүн тайгын дундуур һуужа байһан, Курумканай аймагай энэ нютагай зоной ажабайдал танигдашагүй культурно-болбосон боложо байна.

С. Гомбоев.

Тобшо һонинууд

◆ **Агитаторнууд.** Яруунын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи эхин һургуулиин багшанар-комсомолецууд Чернова, Голубева гэгшэд колхозой хурчалгын хүдэлмэришэдтэ газетэ болон бусад материалнуудые уншажа үгэхэһөө гадна, табан хоног бүхэндэ нэгэ удаа «дайшалхы хуудаһа» гаргана. Мүнөө колхозуудта наада табихаар бэлдэжэ байна.

◆ **Гүрэнтэйгөө тоособо.** Загастайн сомоной (Сэлэнгэ) Молотовой нэрэмжэтэ колхоз һү, үндэгэ, брынзэ тушаалгаар гүрэнтэйгөө тоособо.

◆ **Эрхим ангуушанай олзо.** Ангуушан Вачеланов (Курумкан) ондатра агналгын сезоной эхилһэнһээ хойшо 120 ондатра бариба.

◆ **Шэнэһэнэй 1200 килограмм үрһэн.** Ой модоной ажахын Бурят-Монголой Управлени шэнэһэнэй 1200 килограмм үрһэ бэлэдхэжэ, оронойнгоо Европейскэ хубиин поли хамгаалха полосануудта эльгээбэ.

Бэе бэедээл адли пьесэнүүд

ВКП(б)-гэй ЦК болбол «Драматическа театрнуудай репертуар ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоол соогоо иигэжэ зааһан байгаа: «Олохон драматургнууд мүнөөнэй байдалай үндэһэн асуудалнуудай хажуу тээ байна, арадай ажабайдал ба эрилтэнүүдые мэдэнэгүй, советскэ хүнэй һайн һайхан шэнжэ ба шанарнуудые зураглан харуулжа шаданагүй».

Партиин ЦК-гэй энэ заабари манай бурят-монголой драматургида бүримүһэн хабааданхай байһаниинь элитэ.

Тус тогтоолой гараһан сагһаа хойшонхи үе соо манай уранзохёолшод хэдэн пьесэнүүдые, ехэнхидээ нэгэ акттай пьесэнүүдые зохёоһон байха юм. Эдэнэйнь тематика яһала үргэн болоо. Гэбэшье, олонхи пьесэнүүд дотор мүнөө үеын байдалые үнэнтөөр, гүнзэгы удхатайгаар харуулха ябадал дуталдана.

Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, манай драматургнуудай мэргэжэл үшөөл һула байна, мүн тиихэдэ яаража бэшэдэг, уранһайханайнь талада анхаралаа багаар табидаг, наадаха нюурнуудайнгаа хэлэндэ хайша хэрэгээр хандадаг, сюжет, конфликт табихадаа урдань бэшэгдэшэһэн зохёолнуудые һажаадаг ушарнууд бии. Эдэ бүгэдэ болбол пьесэнүүдэй идейнэ хэмжээе һуларуулдаг байна!

Илангаяа һүүлэй хоёр-гурбан жэлнүүдтэ, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ искусствын хэрэгүүдые эрхилхэ Управлениин ба арадай зохёолой республиканска Байшангай хайхарамжагүй байһан хүнгэн гараар хэдэн түлюур пьесэнүүд абташаһан байна гээшэ. Эдээниие һайтар хараад үзэхэдэ, бэе бэедээл адлинууд, бэе бэеэ ехээр һажаалдаһан байха юм

1948 ондо Д. Батожапов, Д. Линхобоин гэгшэдэй зохёоһон «026222—тон зүб» гэжэ пьесэ (яагаашье һонюушархажа барахаар бэшэ нэрэб даа!), 1949 ондо Д. Батожаповай зохёоһон «Фермэ дээрэ» гэжэ бүри ехэхэн пьесэ; 1949—1950 онуудта А. Арсаланов, Ц. Шагжин хоёрой зохёоһон «Хэн хүндэтэйб?» гэжэ — иимэ гурбан пьесэ абаад үзэе.

Эдэ гурбан пьесэнүүдэй гурбууланайнь гол наадаха нюурнууд нилээд үндэр наһатайнууд «һалахаяа болиһон» үбгэн хүгшэн хоёр болоно: «026222—тон зүб» гээшэ соонь МТС-эй түмэршэ дархан Мункуев Буда үбгэн ба тэрэнэй хүгшэн Уржин; «Фермэ дээрэ» гээшэдэнь — колхозой бухашан Арсалан үбгэн ба тэрэнэй хүгшэн Атируума; «Хэн хүндэтэйб?» гээшэ соонь колхозой тахяашан Тамжит абгай ба тэрэнэй үбгэн — 70 наһатай Базар.

Авторнуудай һанамжын ёһоор, эдэнэр бултаараа колхозой хүндэтэй үбгэд, улас оронойнгоо ашые эршэтэ ажалаар харюулхые оролдожо ябадаг хүнүүд байха юм Эдэнэр гээгдэнги, урданай заншалтай элинсэг хулинсаг, ээбии тээбиинэр бэшэ, харин мүнөө үеын, баян, культурна колхозно нютагай ушар мэдэхэ хүнүүд, социалистическэ соёл болбосролой үрэ жэмэсые амасаһан колхознигууд болоно. Үнэхөөр тиимэшье байха ёһотой. Зүгөөр, дээрэ нэрлэгдэһэн авторнууд иимэ һайн һанамжатайгаар эхилһэн аад, үнэн байдалые зарим тээгээ гэжааажа, хүнүүдые ябашье һаа «һонирхуулха», энеэлгэхэ гэжэ мүнөөхи үбгэд хүгшэдөө зорюута юумэ ойлгохогүйгөөр, ходо хоорондоо үһэдэлдэн хэдэрэлдэхэ — тиимэ нэгэн урданай утэлһэд шэнгеэр харуулна.

«026222—тон зүб» гэжэ пьесэдэ Д. Батожапов, Д. Линхобоин гэгшэд конфликтые МТС-эй түмэршэ дархан Буда Мункуевай гэртэ Гүрэнэй урьһаламжа захилга дээрэ таарулба. Үбгэн Мункуев хадаа Уржин хүгшэнэйнгөө арсаһаар байтар үнеэгээ худалдажа ехэхэн мүнгэндэ облигаци захиһан байгаа ха Тиигээд, һүүлдэ мэдэн гэхэдэнь, 026222 номерой облигацида ехэ шүүбэри тудашаһан байба. Эндэ-зуг татаһан үбгэн хүгшэн хоёр облигацияа бэдэршэнэ. Эгээл энэ ушарые авторнуудынь үни хада үнгэеэ буурашаһан шэрэ будагаар нилайлгана Эндэ гэнтэ Уржин хүгшэн юушье ойлгохогүй, мунхаг эхэнэр болошоно: облигаци, галстук гээшэмнай юун гээшэб гэжэ мэдэхэгүй байба (?!.)

— «Тадхайнь сасаршаба. Шүдхэрэйнь дала мянган саарһан агшаб...»

— «Ай! Шүдхэрынь, тэрэ хүзүүнэйнь бойлторгоор өөрэйншни нобшо уяад ханза соо хэһэнээ мартажархёолби»—гэжэ байгаад Уржин хүгшэн ёгторхоно (пьесын 2-дохи нюурта).

Облигаци хадаа «тадхай», «нобшо», галстук хадаа «бойлторго» гэжэ байгаад бүтэхэгүй юумэнүүдые авторнууд талада байһан Уржин хүгшэнэй үгөөр хэлүүлнэ гү гэхээр! Энээнээ мэдэһэн юумэндли, авторнууд хадаа Уржин хүгшэниие сахилгаан түргэнөөр «ухаа оруулжа» 25 мянганда облигаци захюулна

«Фермэ дээрэ» гэжэ Д. Батожаповай пьесэ соо Уржин хүгшэнэй «үрөөдхэл» — Атируума хүгшэн, колхозой бухашын (?) һамган, гэнтэ баһа радиорепродуктор яашье мэдэхээ болишоно! Гэртэнь радиопроводко оруулжа ябаһан хүн Атируума абгайн уурые иигэжэ сарана:

— «Атируума абгай, бү уурлагты, энэ радиогой репродуктор гээшэ. Айл бүри радио табижа ябанабди» (пьесын 25-дахи нюурта).

Саашань харан гэхэдэ, энэ радиорепродуктор танихагүй хүгшэн гэн гэһэмнай, бусад колхознигуудтаа зоотехническэ заабаринуудые тайлбарилжа үгэдэг хүн байха юм.

«Хэн хүндэтэйб?» гэһэн А. Арсаланов, Ц. Шагжин гэгшэдэй пьесэ дотор энэ хэндээшье хэрэггүй зураглал нэгэ бишыха ондоошог гүримтайгаар үгтэнэ. Эндэ ушар ойлгохо аад, зорюута ойлгохогүй болошодог хүгшэдэй орондо үбгэн Базар гаража хохидоно. Базар үгэниие тус авторнууд зарим ород үгэ гажаалгажа «бурядшалхые» баалана, тиихэдэнь тэрэнэй хүгшэн Тамжит тэрээниень заһаба.

Гадна, тус пьесэнүүд дотор баһал бэе бэедээл адли «муу» хүнүүд бии юм.

Баһа нэгэ адли зүйл — нэгэ пьесэһээ нүгөөдэдэнь ходо «айлшалжа» ябадаг нэгэ шүбэгэ пьесэ бүхэн соо заабол байдаг. «Фермэ дээрэ» гэжэ пьесэ соо Арсалан үбгэн гэртээ һуухадаа шүбэгөөр моридой тоног хадхана, һамгантаяа ар-тар гэлдэжэ байгаад, ондоо шүбэгэ бэдэрнэ. Тиихэдэнь, «Хэн хүндэтэйб?» гэжэ пьесэ соо Базар үбгэн баһал моридой тоног хадхажа, хүгшэнтээ ар-тар гэлдэн һууһаар гараа шулгалжархина. Гурбадахи пьесэ соонь шүбэгэ үгышье һаа, галстук бэдэрэлгэн дээрэ үбгэн хүгшэн хоёрой ар-тар гэлдээн баһал адляар гарана.

Иигэжэл бэе бэеэ һажаалдаха, бэлэн мүрөөр бүтээхэ гэжэ оролдохо, ажабайдалай бодото үнэн ушарые хуушаржа гуужаршаһан конфликтаар һолихо ябадал гарадаг байна бшуу. Нэгэтэ олдоһон «зүүдхэлээ» пьесэ бүхэндэ үмэдхөөхэ, бэлэн, «зайгуул» схемэ бэдэрхэ, бодото ажабайдалые шэнжэжэ анхаржа абахагүй ябадалнууд уранһайханайнгаа талаар сэнгүй байхаһаа гадна, мүн идейнэ удха шанарайнгаа талаар алдуутайшье зохёолнуудые түрэжэ болохо. Дээрэ хэлэгдэһэн ушарһаа иимэ зохёолнууд түрөө гэжэ хэлээ һаа балайшье ехэ алдуу болохогүй!

Зүгөөр, эдэ пьесэнүүдые бэшэһэн авторнууд — залуу драматургнууд, бэшэжэ шадаха, ургаха зохёолшод байна Эдээндэ һайн туһаламжа, нүхэрэй шүүмжэлэл шухала хэрэгтэй

Гэбэшье, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ искусствын хэрэгүүдые эрхилхэ Управлени, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэрэгүүдые эрхилхэ Управлени, театрнууд, арадай творчествын республиканска Байшан, ВТО-гэй таһаг, уранзохёолшодой Союз ба тэрэнэй драматическа секци залуу драматургнуудые хүмүүжүүлхэ, олошоруулха, тэдээндэ али болохоор туһалха хүдэлмэри, илангаяа уранһайханай самодеятельностьдэ зорюулһан һайн шанартай репертуар зохёохо ябадалые мүнөө хүрэтэр мууса эмхидхэһээр. Энэ хэрэгтэ уранзохёолшодой правлени, би өөрөө, тусхай анхарал табинагүйбди. Энээниие анхарха эмхи зургаанууд угаа олон аад, барандаа бэе бэеэ харалсаад һууха ушарнууд үзэгдэдэг. Үнэхөөрөө хараад үзэхэдэ, «олон тарбаган нобшодоо хүрэнэгүй» гэхээр болоно!

Манай драматургида идейнэ гүнзэгы удха шанар, уранһайханай үндэр хэмжээн хоёр нигта холбоотой байха зэргэтэй.

ЦЭДЭН ГАЛСАНОВ.

Трактор заһабарилгын шэнэ технологиин ба һайн шанарай түлөө

Манай республикын машинно-тракторна станцинуудай механизаторнууд хүдөө ажахын хүсэтэ техникэ хэрэглэлгээр 1951 ондо горьтой амжалта туйлаа. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо условно трактор бүхэнэй бүтээсэ мүнөө сезондо нилээд дээшэлһэн, заһабарилгада мүнгэн зөөри багаар гаргашалагдаһан, элдүүрилһэн гектар бүхэндэ горючи ба түрхихэ материал багаар гаргашалагдаһан ба газар элдүүрилгын шанар нилээд һайжарһан байна. МТС-үүдэй механизаторнууд ерэхэ 1952 ондо газартаряалангай культурые улам ашаһань дээшэлүүлхын түлөө шэнэ ехэ хам хэхэ ёһотой. Тиихын тула заһабарилгын намар-үбэлэй сезоной үедэ тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудые эрхим шанартайгаар заһабарилха зорилго механизаторнуудай урда табигдаа.

Парти ба правительствын сагтаалжын анхарал оролдолгын ашаар манай республикын МТС-үүдтэ тракторнуудай ба хүдөө ажахын машинануудай тоо һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд олошороо. Заһабарилгын түхеэрэлгэнүүд бүрин бэлэдхэгдээ. Гансахан мүнөө жэлдэ республикын МТС-үүд комплектнэ 15 электростанцинуудые, металл болбосоруулха 30 гаран элдэб станогуудые абаа. МТС-үүдые трактор машинануудай запасной частьнуудаар хангалтай һайжараа, заһабарилга хэхэ мэргэжэлтэй кадрнууд нилээд олошороо.

Эдэ бүгэдэ хадаа заһабарилгын шэнэ технологи түргэнөөр нэбтэрүүлхые, заһабарилгын хүдэлмэридэ ажалай эмхидхэлэй шэнэ формо нэбтэрүүлхые МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдһөө эринэ. Заһабарилга дээрэ ажал эмхидхэлгын эрхим формо хадаа заһабарилгын узловой метод болоно. Үнгэрэгшэ жэл Бичурын МТС-тэ тракторнуудые заһабарилха энэ метод хэрэглэгдэжэ, хуушанай бригадна методтэ орходоо үлүү һайн байһанаа харуулаа. Узловой метод хэрэглэһэнэй ашаар энэ МТС-эй коллектив заһабарилгын хүдэлмэриие бусадһаа урид дүүргэһэн, заһабарилгын һайн шанар туйлаһан ба тэрэнэй эсэстэ условно трактор бүхэнэй бүтээсые нёдондоной хидо орходоо 30 гектараар дээшэлүүлһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта Үдын, Куйтунска болон манай республикын бусад олон МТС-үүдэй мастерскойнуудта трактор машинанууд мүнөө хүрэтэрөө бригадна методээр заһабарилагдана, заһабарилгын шэнэ, узловой метод нэбтэрүүлхын түлөө эрид хэмжээнүүд абтанагүй. Хуушанай, бригадна методээр тракторнуудые заһабарилга дээрэ бүхы трактористнууд табигдаһан байна. Тэрээнэй эсэстэ трактористнуудай хүдэлмэринүүдые хубаарилан табихын аргагүй боложо, заһабарилгын шанар муудана, тэдэнэй ажалай бүтээсэдэ ехэхэн һаад түбэг ушаруулагдана.

Бригадна методтэ орходоо заһабарилгын узловой метод нилээд ондоо юм. Түбхын түрүүн МТС-үүдэй мастерскойнуудта тракторнуудай тус тус узелнууд ба детальнуудые амяар амяарайнь заһабарилха хүдэлмэриин байранууд бии болгогдодог. Хүдэлмэриин байранууд шухала хэрэгтэй приборнууд ба түхеэрэлтэнүүдээр хангагдажа, тэрээндэ дүршэл ехэтэй механизаторнууд табигдадаг. Заһабарилгын хүдэлмэриие иигэжэ эмхидхэһэнэй ашаар заһабарилагша бүхэн хүдэлмэриингөө процессые түргэнөөр шудалжа, мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг, һайн шанар туйладаг ба ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлдэг байха юм. Заһабарилгын узловой методэй ашаар механизаторска кадрнуудай хахадһаань олонхиие заһабарилгын хүдэлмэриһөө сүлөөлжэ, колхозой хүдэлмэридэ хэрэглэхэ арга боломжо бии болоно.

Тракторнуудые узловой методээр заһабарилга эмхидхэхын тула бэлэдхэлэй нилээд ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжээндэ МТС-үүдэй мастерскойнуудые һайнаар заһабарилха, тэдэниие сэбэр, дулаан ба гэрэлтэй байлгаха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн мастерской соохи талмайе зүбөөр, түхеэрэлтэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ шухала. Энэ зорилгоор мастерскойнуудай цехүүдые элдэб үлүү зүйлнүүдһээ сэбэрлэхэ, хүдэлмэриин байра бүхэниие жэшээтээр эмхидхэхэ, МТС-тэ бии байһан бүхы приборнууд ба түхеэрэлтэнүүдые, металл болбосоруулдаг станогуудые һайнаар заһабарилха ба түхеэрхэ, станогуудай байрые урилха байгаа һаа, тэрээниие түсэбэй ёһоор һайнаар хэхэ хэрэгтэй. Заһабарилагшадай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын тула түрүүшын ээлжээндэ хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилха шухала.

Хүндэ хүдэлмэри механизацилха талаар Бичурын МТС-эй ахалагша механик нүхэр Афанасьев үнэтэ үүсхэл гаргаа. Тракторнуудай хүндэ узелнууд ба детальнуудые үргэхын тула энэ МТС-эй мастерскойдо простой кранууд болон тусхай тэргэнүүд түхеэрэгдэһэн байха юм. Мүнөө энэ МТС юумые дээгүүр үргэжэ зөөхэ харгы түхеэрээ. Энэнь юумэнүүдые цех дотор зөөлгэдэ сагай гаралгые 8 дахин багадхаа.

Тракторнуудай базисна детальнуудые бүрин шэнэдхэн байгуулха гээшэ мүнөө жэлдэ механизаторнуудай шухала зорилго болоно. Энэ хүдэлмэри гүйсэдхэхын тула МТС-үүдэй мастерской бүхэндэ тусхай түхеэрэлгэнүүд бии. Гашейн ба Бичурын МТС-үүдэй механизаторнууд эдэ түхеэрэлтэнүүдые үнгэрэгшэ жэлдэ һайнаар ашаглаа. Базисна детальнуудые шэнэдхэн байгуулха хүдэлмэридэ дүршэл ехэтэй заһабарилагшад табигдаһан ба ахалагша механигууд тэдээндэ ходо туһаламжа үзүүлдэг байгаа. Тэрэнэй ашаар, элэһэн детальнууд техническэ һайнаар шэнэдхэгдэһэн байха юм. Тиигэжэ шэнэдхэгдэһэн детальнуудаар хангагдаһан тракторнуудай сезонойнь бүтээсэ 20 — 65 процентээр дээшэлһэн ба валигууд, шестернанууд, шарикова болон роликово подшипнигүүд гэхэ мэтэ запасной үнэтэ частьнуудые гаргашалга багадхагдаһан байна.

Гэхэтэй хамта Хориин, Куйтунска, Торнин болон бусад зарим МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд заһабарилга дээрэ шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Гусенична тракторнуудай базисна детальнуудые шэнэдхэн байгуулха хүдэлмэри дурсагдагша МТС-үүдтэ оройдоо хэгдээгүй гэхэдэ болохо. Имагтал энэ шалтагаанһаа эдэ МТС-үүд тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые холо дүүргээгүй, нефтепродуктнуудые үлүү ехээр гаргашалһан ба заһабарилгын өөрынь үные дээшэлүүлэн байха юм.

Ерэхэ жэлдэ республикын МТС-үүд тракторна хүдэлмэринүүдтэ горючи болон түрхихэ материалнуудай гаралгые эрид доошолуулха ёһотой. Горючи ба түрхихэ материал арбилхын түлөө тэмсэл мүнөөнһөө, тракторна паркые заһабарилгын үеһөө эхилхэ байна. Дизельнэ тракторнуудай карбюраторнууд болон түлишын насосуудые һайнаар заһабарилһанһаа нефтепродуктнуудые арбилалга нилээд дулдыдаха байна. Республикын бүхы машинно-тракторна станцинууд түлишын насосуудые тааруулха ба тэрэнэй хүдэлмэриие шалгаха, мүн карбюраторнуудай жиклёрнуудай хүдэлмэриие шалгаха приборнуудаар хангагданхай. Тиимэһээ заһабарилгын энэ кампаниин үедэ тэдэ приборнуудые шудалжа, дүүрэнээр ашаглаха гээшэ МТС-үүдэй ахалагша механигуудай шухала уялга болоно.

Тракторнуудай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын ба нефтепродуктнуудые арбилхын тула моторнуудай головконууд болон радиаторнууд соохиие сэбэрлэхэ, зажиганиин системые зүбөөр тааруулха, коллекторнууд соохи коксыень галдаха гээшэ ехэ удхашанартай. Эдэ бүхы дутагдалнууд заһабарилгын сезон соо моторнуудые туршалгын үедэ элирүүлэгдэжэ, усадхагдаха байна. Тиимэһээ МТС-үүдэй мастерскойнууд соо моторнуудые туршан шалгаха түхеэрэлгэнүүдые тодхохо гээшэ заһабарилгын хүдэлмэриие техническэ һайнаар үнгэргэлгын түрүүшын услови болоно.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ республикын олон МТС-үүд хүдөө ажахын прицепной машинануудай заһабарилгые ходо хожомдуулжа, ехэ алдуу гаргадаг һэн. Тэрэнэй эсэстэ хүдөө ажахын машинанууд шанар муутайгаар заһагдадаг байгаа. Мүнөө жэлдэ прицепной машинануудые заһабарилгын шанар эрид һайжаруулагдаха ёһотой. Энэ хүдэлмэриие хабар болотор хойшолуулдаг заншалаа болюулха хэрэгтэй. Яаралтайгаар, шанар муутайгаар заһабарилагдаһан плугууд, сеялкэнүүд ба культиваторнууд газарые муугаар элдүүрилдэг, горючи болон түрхихэ материал үлүү ехээр гаргашалха ябадалда хүргэдэг байна. Үшөө сентябрь һара соо полевой хүдэлмэринүүдые хэжэ байхын хажуугаар өөһэдынгөө дааһан 3 сеялкэ, 2 культиватор заһабарилжа дүүргэхэдээ Түнхэнэй МТС-эй нүхэр Сороковиковой бригадын трактористнууд тон зүб юумэ хээ.

МТС бүхэндэ тусхай механик-контролер бии юм. Тэрэ механик заһабарилгын шанарые хинажа байха үүргэтэй. МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд болбол өөрынгөө хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэдэнь механик-контролерто саг үргэлжэ туһалха, тракторнууд болон хүдөө ажахын бусад машинануудые заһабарилгын техническэ условинуудые эбдэхэ ябадалтай эбсэдэггүй байхаар тэрэниие һургаха ёһотой

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөн МТС-үүдтэ улам үргэнөөр дэлгэржэ байна. Тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудай заһабарилга дээрэ шэнэ технологи хэрэглэхын, машинно-тракторна паркын заһабарилгада эрхим шанар туйлахын түлөө механизаторнуудай социалистическэ мүрысөө толгойлхо гээшэ МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэдэй, хүдөө ажахын органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэтэ зорилго мүн.

Н. БУРМИСТРОВ.

Атомна зэбсэг тушаа „Правдын“ корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюу тухай гадаадын мэдээсэлнүүд

ХИТАДАЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА

ПЕКИН, октябриин 14. (ТАСС). Атомна зэбсэг тушаа «Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В Сталинай үгэһэн харюу тухай мэдээсэлнүүдые хэблэл толилжо үргэлжэлһөөр.

«Женьминьжибао» газетэ Пекиндэхи гүрэнэй университедэй профессор Ло Бен-янь гэгшын статья толилоо. «Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюу хадаа атомна бомбын туһаламжатайгаар дэлхэйе эзэмдэн зонхилхо тухай бододог англо-американска империалистнуудай түсэбүүдгэ эрид шанга сохилто хэбэ гэжэ статьягай автор заана.

Калганда хэблэгдэдэг «Чахаржибао» газетэ «Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюуда редакционно статья зорюулба. Советскэ Союз атомна зэбсэг хорихые хододоо дурадхаһан ба тиимэ зэбсэгтэй болобошье мүнөө дурадхажа үргэлжэлһөөр байна гэжэ статья соонь заагдана. Советскэ Союз атомна энергиие амгалан байгуулалтада хэрэглэхые дурадхана. СССР-тэ атомна зэбсэгэй байһан ябадал эб найрамдалда дуратай арадуудай хүсые хэмжээгүйгөөр ехэдхэнэ.

Тайюаньда хэблэгдэдэг «Шаньсижибао» газетэ нүхэр И. В. Сталинай харюуда зорюулагдаһан редакционно статья толилоо. Байгаалиие шэнэдхэн хубилгахын ба үйлэдбэри дээшэлүүлхын тула хүн түрэлтэнэй аша туһада атомна энерги хэрэглэхые СССР эрмэлзэнэ гэжэ тус газетэ мүн лэ тэмдэглэнэ. Дай үүдхэгшэ англо-американска этэгээдүүд Советскэ Союзай атомна бомботой байһан ушарһаа айна, гэбэшье, бүхы дэлхэйн арадууд энээниие бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай найдабари гэжэ харана.

Кайфында хэблэгдэдэг «Хэнаньжибао» газетэ редакционно статья соогоо иигэжэ заана: «Атомна зэбсэг үйлэдбэрилгын зорилгонь социалистическэ гүрэниие ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хамгаалха ябадал болоно гэжэ Генералиссимус И. В. Сталинай харюу бидэндэ хэлэнэ.

«Чанцзянжибао» гэжэ ханькоуска газетэ Ханькоу городтохи демократическа элдэб партинуудай ба ниитын организацинуудай отделенинүүдэй мэдүүлгэ толилоо, тэдэнэр нүхэр И В Сталинай харюуе халуунаар дэмжэнэ «Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалхын тулада. Сталинай зааһан замаар ябаха ёһотойбди» гэжэ мэдүүлгэ соонь хэлэглэнэ

«Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюу тушаа уншагшадай бэшэгүүдые газетэнүүд толилжо үргэлжэлһөөр.

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА, октябриин 14. (ТАСС). Атомна зэбсэг тушаа «Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюу хадаа эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ угаа ехэ туһаламжа болоно гэжэ чехословацка арад сэгнэнэ. Чехословацка газетэнүүдтэ толилогдоһон статьянууд соогоо ажалшад болбол табанжэлэй түсэб бэелүүлэн ажалай амжалтануудые туйлажа, эб найрамдал бэхижүүлхээр эрид шиидэнхэй байһан тухайгаа мэдүүлнэ, атомна бомбо хорихые эринэ, атомна энергиие имагтал амгалан зорилгоор хэрэглэхэ ба уласхоорондын шанга хиналта тогтоохые эринэ.

Нүхэр И В. Сталинай үгэнүүд эб найрамдалай ба дайнай хүсэнүүдэй хоорондохи бүхэдэлхэйн тэмсэлдэ угаа ехэ удхашанартай байна гэжэ словацка «Правда» газетэ бэшэнэ. Эдэ үгэнүүд эб найрамдалай хүсэнэй илаха, американска дай үүдхэгшэдые номгоруулха шухала арга боломжо бии болгоно гэжэ тэндэ бэшэгдэнэ.

И. В. Сталинай үгэнүүд эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа арад олониитые улам зоригтой болгоно, агрессивнэ англо-американска блогой сэрэгэй түсэбүүдые таһалдуулхын түлөө тэмсэлдэ тэдэниие элсүүлэн эмхидхэнэ. Тэдэнэр эб найрамдалай бүхэдэлхэйн лагериие ехээр бэхижүүлхэ ябадалда бидэниие зоригжуулна.

Арадуудые үгы хэхэ зорилгонуудта атомна энергиин хэрэглэгдэхые хүн түрэлтэн хүсэнэгүй гэжэ «Праце» газетэ бэшэнэ. Советскэ Союзай гарта байһан атомна зэбсэг эб найрамдалай зэбсэг мүн гэжэ хүн түрэлтэн мэдэрнэ. Тиимэһээ нүхэр И. В. Сталинай үгэнүүдые хүн түрэлтэн угаа ехэ баяртайгаар угтаһан байна. Тиимэһээ И. В Сталинай мэдүүлгэ эб найрамдалай хүсэнүүдые түгэс хүсөөр дэмжэнэ, атомна милитаристнуудые шангаар сохино.

БОЛГАРИ

СОФИЯ, октябриин 14. (ТАСС). «Отечествен фронт» гэжэ газетэ «Американска атомна айлгалта бүрин буруу һүрэбэ» гэһэн редакционно статьяе мүнөөдэр толилоо, тэрээн соогоо, атомна зэбсэг тушаа «Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюуе тодорхойгоор шэнжэлнэ.

«Агууехэ Сталинай мэдүүлгэ хадаа, — гэжэ статья соо хэлэгдэнэ — американецуудай атомна айлгалга бүрин буруу һүрөө гэжэ бүхы дэлхэйе этигүүлээ.

Атомна энерги хинаха талаар ООН-эй заседанинууд дээрэ, ООН-эй Аюулгүйн Соведтэ ба Генеральна Ассамблейн заседанинууд дээрэ советскэ делегаци атомна зэбсэг хорихын түлөө, тэрэниие хэрэглэхэ ябадалда уласхоорондын шанга хиналта тогтоохын түлөө ходоодоо тэмсэһэн байна».

«Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюу Болгариин ажалша олониитын анхаралые ехээр татана. Предприятинууд дээрэ обедэй забһарлалгын үедэ хүдэлмэришэд нүхэр И. В. Сталинай харюуда зорюулагдаһан статьянууд ба телеграммануудые хамтадаа уншана.

РУМЫНИ

БУХАРЕСТ, октябриин 14. (ТАСС). Бүхы орон дотор митингнүүд ба суглаанууд залиршагүй дэбжэлтэтэйгээр боложо байна, тэдээн дээрэ фабриканууд ба заводуудай коллективүүд, ажалша таряашад, наукын ажал-ябуулагшад, эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ комитедүүдэй гэшүүд атомна зэбсэг тушаа «Правдын» корреспондентдэ эб найрамдалай агууехэ туг-баригша нүхэр Сталинай үгэһэн харюуе зүбшөн хэлсэнэ, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө оруулалта хэхые эрмэлзэн, ажалай шэнэ уялгануудые абана.

И. В. Сталинай түүхэтэ үгэнүүдые шэнжэлэн, «Универсал» гэжэ газетэ түрүү статья соогоо иигэжэ бэшэнэ: «Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В Сталинай үгэһэн харюу хадаа американска дипломатиин ехээр диилдэлгэ болобо. Хюдалгын аюулта зэбсэг Советскэ Союзай гарта байхадаа эб найрамдал хамгаалха зэбсэг болоо, Советскэ Союз атомна бомбонуудые дурагүйгөөр хэнэ, гэбэшье ямаршье агрессорые түгэс хүсөөр угтахын тулада тэдэниие хэхэ баатай болоо гэжэ бүхы дэлхэйн ажалшадта һайн мэдээжэ юм.

КОРЕЙСКЭ АРАДАЙ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА

ПХЕНЬЯН, октябриин 14. (ТАСС). Корейскэ бүхы хэблэл атомна зэбсэг тушаа «Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюуе үргэнөөр шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр. «Нодон Синмун», «Минчжу Чосон», «Нодондя», «Минчжу Чоннен» ба бусад газетэнүүд ниитын организацинуудай түлөөлэгшэдэй, эрдэмтэдэй, хүдэлмэришэдэй, таряашадай, корейскэ Арадай армиин сэрэгшэдэй статьянуудые толилно. Нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюу хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха ябадалда зорюулагдаһан Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай гадаадын политикын шэнэ гэршэ мүн гэжэ тэдээн соо тэмдэглэгдэнэ.

Корейскэ хэблэлэй хуудаһануудые дээрэ толилогдоһон ба радиогоор дамжуулагдаһан үгэнүүд соогоо, ажалшад болбол атомна зэбсэг тушаа «Правдын» корреспондентдэ Генералиссимус нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюу хадаа дай үүдхэгшэдтэ хатуу сохилто хэнэ, эб найрамдалай ба демократиин лагериин хүсэнүүдые бэхижүүлнэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай илаха байһанда батаар найдуулна гэжэ мэдүүлнэ.

ВЬЕТНАМАЙ ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА

ПЕКИН, октябриин 14. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ мэдүүлнэ:

«Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюуда зорюулагдаһан статья соогоо Вьетнамска информационно агентство хадаа Советскэ Союзда атомна бомбын байһан ябадал бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хүсэнүүдые улам бэхижүүлнэ гэжэ мэдүүлнэ.

«Сталинай харюу, — гэжэ агентство түгэсхэлдөө заана, — атомна бомбо хорихын ба эб найрамдал хамгаалхын түлөө тэмсэжэ байгаа Советскэ Союзай зүб хараа бодолые үшөө дахин тодорхойгоор гэршэлнэ Советскэ Союз Холбоото Штадуудта, ямар нэгэн бусад оронуудта добтолхые һанаашалнагүй».

* * *

ШАНХАЙ, октябриин 14. (ТАСС). Вьетнамай национальна нэгэдэмэл фронтын орган «Национальна абарал» гэжэ газетэдэ статья толилогдоо, атомна зэбсэг тушаа «Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюуе тэрээн соогоо шэнжэлнэ. Бүхы арадууд атомна бомбо хориход тухай советскэ эрилтые эридээр дэмжэнэ гэжэ статья соонь хэлэгдэнэ.

КАНАДА

ОТТАВА, октябриин 14. (ТАСС). «Канадиен трибюн» газетэ атомна зэбсэг тушаа «Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюу толилоо. Советскэ Союз ямар нэгэн орондо добтолхые һананагүй, Советскэ Союз атомна зэбсэгтэ уласхоорондын нарин шанга хиналта тогтоохые эрмэлзэнэ гэжэ тус газетэ тусхай тэмдэглэбэ.

ФРАНЦУЗСКА АРАДАЙ НЭГЭДЭЛ УЛАМ БЭХИЖЭНЭ

Франциин кантональна һунгалтануудай дүнгүүд

ПАРИЖ, октябриин 15. (ТАСС). Кантональна һунгалтануудай хоёрдохи турай дүнгүүд тухай дотоодын хэрэгүүдэй Министерствын бүрин мэдээнүүд мүнөөдэр французска хэблэлдэ тунхаглагдаа.

Коммунистическэ парти 1.602 мянган голосуудые абажа, суглуулһан голосуудай тоогой талаар нэгэдэхи гурэйхидал адляар нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Удаалуулан социалистическэ парти 690 мянган, «дулдыдангибэшэнэр», «таряашадай парти» гэжэ нэрэтэй хархис бүлэглэлнүүдэй блок 623 мянган, «французска арадай нэгэдэл» (РПФ) гэжэ деголлевскэ парти 612 мянган, «зүүнэй республиканецуудай нэгэдэл» 526 мянган, «арадай республиканска хүдэлөөн» (МРП) 306 мянган голос абаа.

Гэхэ зуура. демократическа хүсэнүүдтэ эсэргүү хархис партинуудай нүхэсэхэ системын үндэһөөр генеральна советүүдтэхи һууринууд партинуудай суглуулһан голосуудай тоодо таарахагүйгөөр хубаагдаһан байна. Коммунистнууд нэгэдэхи ба хоёрдохи турнуудта суглуулһан голосуудайнгаа тоогоор нэгэдэхи һуури эзэлбэшье, миил 78 мандат абаба Тиихэдэ «дулдыдангибэшэнэр» ба «таряашадай парти» гэдэгүүд хоёр турта 468 һуури, «зүүнэй республиканецуудай нэгэдэл»—382, социалистнууд—278, деголлевецүүд—150, «арадай республиканска хүдэлөөн»—108 һуури абаһан байна. Бусад һууринуудынь ондоо жэжэ бүлэглэлнүүдэй хоорондо хубаагдаа.

Кантональна һунгалтануудай дүнгүүд юу харуулааб гэбэл, социалистическэ парти урдынхида орходоо 139 һуурияа алдажа, нүлөөниинь ехээр буураба.

Хархис этэгээдүүдэй элдэб ааша гаргабашье, һунгалтануудай системэнь коммунистнуудта эсэргүү шэглүүлэгдэнхэй байбашье, коммунистическэ парти өөрынгөө позициие 1949 оной кантональна һунгалтануудай үеынхиһөө нилээд батадхаа. Тиихэдэ хоёр тураар 37 һуури абаһан юм. Эсэргүүсэлтын республиканска ба антифашистска союзай (Французска коммунистическэ партиин ба бусад прогрессивнэ организацинуудай) кандидадуудта мүнөө хоёр тураар 3.857.329 голосууд үгтөө.

Һунгалтануудай дүнгүүд тушаа «Юманите» газетэ иигэжэ бэшэнэ:

—«Нэгэдэхеэр, эдэ һунгалтанууд хадаа де Голльтой социалистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэдэй үгэсэһые элирүүлээ. Хоёрдохёор, эдэ һунгалтанууд болбол буржуазна демократиин, баяшуулда зорюулагдаһан демократиин хорото удхые үшөө дахин элирхэйлэн харуулаа Франциин коммунистическэ парти энэ һунгалтаар эгээн олон голосуудые суглуулбашье, хархис партинуудайхиһаа үсөөн мандадуудые абаа. Гурбадахяар, эдэ һунгалтанууд хадаа Франциин коммунистическэ партиие тойрон жагсаһан французска арадай улам бэхижэжэ байгаа нэгэдэлые харуулаа».

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, октябриин 15. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ корейскэ Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай һайндуратанай отрядуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, американо-английска интервенционистска ба лисынмановска сэрэгүүдэй шанга добтолгонуудые гэдэргэнь сохижо үргэлжэлөөд, тэдэнэй хүнүүдтэ ба техникэдэ ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулжа байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командованиин мүнөөдэр дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Центральна фронт дээрэ Арадай армиин соединенинүүд американска 24-дэхи дивизиин, лисынмановска армиин 2-дохи ба 6-дахи дивизинүүдэй добтолгонуудые Кымхваһаа урдуур ба Хвачхоньһоо хойгуурхи районуудта амжалтатайгаар гэдэргэнь сохёо, эдэ дивизинүүд Арадай армиин хамгаалалтын позицинуудые таһалха зорилгоор 120 гаран танкнуудаар, артиллереэр, авиацяар халха хэжэ, 12 дахин үсэд шангаар добтолһон байна.

Зүүн фронт дээрэ Арадай армиин частьнууд Янгуһаа хойгуурхи райондо дайсанай хатуу шанга 30 гаран добтолго амжалтатайгаар гэдэргэнь сохёо.

Аньчжу, Саривонь, Вонсан ба бусад городуудай районуудай амгалан хүн зониие зэрлиг муухайгаар бомбодожо ба пулемёдоор буудажа үргэлжэлһэн дайсанай 4 самолёдые мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ артиллери ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшадай отрядууд унагаагаа.

Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын геройнууд

ПХЕНЬЯН, октябриин 13. (ТАСС). Американска империалистнуудай зэбсэгтэ агрессидэ эсэргүү сүлөөрэлгын дайнда баатарлиг габьяануудые харуулһанайнь түлөө корейскэ Арадай армиин сержантнууд Ким Мен Су, Ким Си Хун, Ким Дя Ман, Ом Чан Дек, Цой Уг Хак ба Хе Нам Гир гэгшэдтэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын арадай Верховно суглаанай 1951 оной октябриин 12-ой Указаар Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын геройн нэрэзэргэ олгогдоо.

Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын ба СССР-эй хоорондо дипломатическа харилсаануудай тогтоогдоһоор гурбан жэлэй ойе корейскэ арад тэмдэглэнэ

ПХЕНЬЯН, октябриин 14. (ТАСС). Корейскэ бүхы газетэнүүд Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын ба Советскэ Союзай хоорондо дипломатическа ба экономическа харилсаануудай тогтоогдоһоор гурбан жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнуудые толилно. Гурбан жэлэй урда тээ Кореяын арадай Верховно суглаанай нэгэдэхи сесси корейскэ арадай олон зуун жэлэй һанал эрмэлзэлгые харуулан, Кореяе арадай демократическа республика гэжэ соносхоһон байгаа. СССР болбол дипломатическа харилсаануудые тогтоохо тухай Кореяын правительствын хандалга дэмжэһэн түрүүшын гүрэн байгаа. Мүнөө тус республика демократическа олон гүрэнүүдтэй дипломатическа харилсаануудые тогтоогоо.

Кэсоной нейтральна зоные американска самолёдуудай шэнээр дабаһан тухай Риджуэйн мэдүүлгэ

ЛОНДОН, октябриин 14. (ТАСС). Рейтер агентствын токийска корреспондент иигэжэ дамжуулна:

Нэгэдэмэл нацануудай командовани октябриин 12-то Кэсоной нейтральна зоные Нэгэдэмэл Нацануудай самолёдуудай хоёр дахин буудаһанай түлөө харюусалгые даажа абаа гэжэ генерал Риджуэй үсэгэлдэр үдэшэ мэдүүлбэ.

Хитадта американска шпион арестовалагдаба
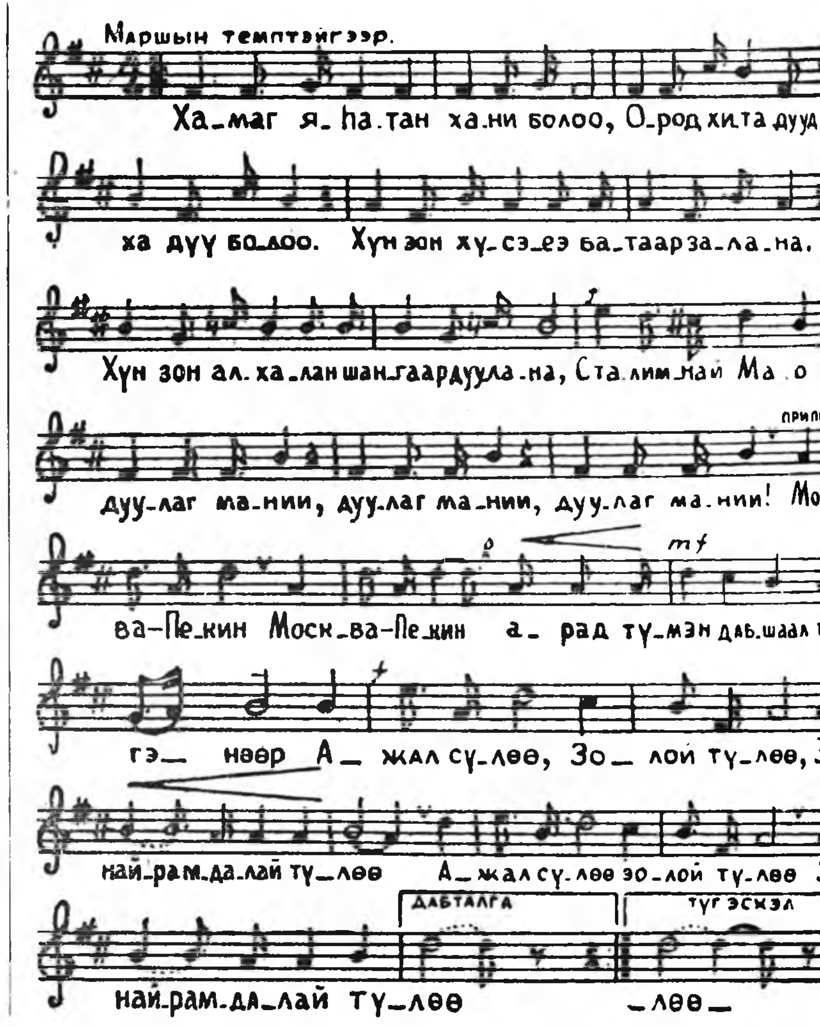
ШАНХАЙ, октябриин 14. (ТАСС) Шанхайн ниитын аюулгүй байдал хангаха органууд американска шпион, чанкайшистска бандын агент, «Мария гэгээнэй армиин» толгойлогшодой нэгэн Бай Ю-хэн гэгшые арестовалаа гэжэ «Шанхай ньюс» газетэ мэдээсэбэ.

Москва—Пекин

Үгэнь ВЕРШИНИНЭЙ. Хүгжэмынь В. МУРАДЕЛИ...

Оршуулагань Ц. ГАЛСАНОВАЙ

(Хитад-Советскэ ханибарисаанай дуун)

1. Хамаг яһатан хани болоо.
Ород, хитадууд ахадүү болоо.
Хүн зон хүсэеэ батаар залана.
Хүн зон алхалан шангаар дуулана,
Сталимнай, Мао дуулаг мании!
Дуулаг мании!
Дуулаг мании!

Дабталга:
Москва-Пекин,
Москва-Пекин,
Арад түмэн дабшаал түргэноөр
Ажал сүлөө,
Золой түлөө,
Эб найрамдалай түлөө!
Ажал сүлөө,
Золой түлөө
Эб найрамдалай түлөө!

2. Волга шадаркай дуулдаа Я...
Кремлиин туяае хитадууд ү...
Дайнай аюулһаа яаш айнагү...
Зоной зориг ехэ, айнагүйбди.
Манай илалты суурхаг дэлх...
Суурхаг дэлх...
Суурхаг дэлх...
Дабталга:

3. Иигэжэ холбоомнай тон б...
Маймнай жагсаалда зориг ...
Түгэс хүсэтэ Советскэ Союз,
Түргөөр алхална Советскэ С...
Хамта ябана шэнэ Хитад!
шэнэ Хи...
шэнэ Хи...
Дабталга.

АГЫН ҺОНИНУУД

ШЭНЭ РАЙОНУУД БИИ БОЛГОГДОБО

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1951 оной августын 25-най Указаар Агын национальна округой составта Агын, Дульдаргын ба Могойтын районууд бии болгогдоһон байна. Байгша октябриин 1-һээ районуудай эмхи зургаанууд байгуулагдажа, ажалаа эхилбэ.

684 МЯНГАН ХИРПИИСЭ

Агын промкомбинадай хирпиисын завод 684 мянган хирпиисэ үйлэдбэрилжэ, жэлэйнгээ түсэбые 136,8 процент дүүргэбэ. Иигэжэ тус комбинат округой шэнэ барилгануудые материалаар хангаба.

ЭЛЕКТРОСТАНЦИ БА РАДИОУЗЕЛНУУД

Округой колхозуудта шэнэ шэнэ электростанцинууд ба радиоузелнуудай байшангууд баригдажа байна. Догойн сомоной «Социализм» колхоздо электростанциин байшан бодхоогдоод, мүнөө доторойнь түхеэрэлгэнүүд хэгдэжэ байна. Мүн энэ колхоздо «Союзтехрадиогой» бригада Улан-Удэһээ ерэжэ, радиоузел бариханъ. Мүн Цокто-Хангилай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо радиоузел баригдаба.

КОЛХОЗОЙ АНГАЙ ФЕРМ...

Үлэнгын үргэн тайгын ду... һууриҗаһан Ленинэй нэрэмж... колхоз ангай фермэтэй юм. ... нөө жэлдэ 12 халтар хара ү... түрүүлжэ, 56 гүлгэ абаһан ба... Энэ колхоз жэл бүхэндэ үнэгэ... арһа гүрэндөө тушаажа, ехэ ... оруулдаг. Энэ жэлдэ 70 мян... түхэригэй ангай арһа худалд...

ЭБ НАЙРАМДАЛДА ЗОРЮУЛАГДАҺАН ЛИТЕРАТУРНА ВЕЧЕР

Цокто-Хангилай сомо... Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо... найрамдалда зорюулагдаһан ли... ратурна вечер болобо. Тэндэ ... тын областной хэблэлэй редак... нүхэр Л. А. Покровская А. ... дарай зохёол тухай лекци унш... Уранзохёолшо Балданжабон ... найрамдалда зорюулжа бэшэ... зохёолнуудаа уншаһан бай... Мүн залуу поэт Жапхан... өөрынгөө шүлэгүүдые уншаа...

ШЭНЭ БОЛЬНИЦА

Могойтын һууринда бо... ницын шэнэ байшан баригд... ашаглалгада оруулагдаба. ... больница медицинскэ хэрэгс... нүүдээр хүсэд хангагданхай. ... кабинедүүд соонь электрын ... оруулагдаа. Тус больница үбш... тэндэ медицинскэ туһала... үзүүлжэ эхилээ.

Д. Найданов

Уларилые шэнжэлэгшын тэмдэ...

Манай эндэ үбэлжэдэг шубууд

Манай республикын территори дээрэ 275 янзын шубууд байралдаг. Тэдээн сооһоо 45 янзын шубууд түхэреэн жэл соо манай эндэ байралдаг тула. байрын шубууд гэжэ нэрлэгдэдэг. Тэдэнэй тоодо хура, һойр. хүдүү, торхируу, борбилоо, гулабхаа, турлааг, шаазгай, шара шубуун, хирээ ба бусад шубууд ороно.

Гадна, үшөө 20 янзын шубууд манай эндэ үбэлжэхын тула хойто зүгһөө ерэдэг байна. Борбилооһоо нэгэ бага томохон, свиристель гэжэ нэрэтэй эреэн соохор зүһэтэй шубуун манай эндэ ерэлсэдэг юм. Дуугардаг абяаень һажаалган тэрэ шубууе тиигэжэ ородоор нэр... һэн байна. Мүн томо сагаан ... шубуун ерэдэг Энэ шубууа ху... на элбэгтэй гү, али заримдаа ... хируу олонтой газарнуудта ... ралдаг байна.

Зарим шубууд айлай газаа... үбэлжэдэг. Мүн каюка гэжэ ... ша шубуун бии Тэрэ хадаа ху... ажахын хоротониие хороодог ...

Манай эндэ хамта 65 ш... янзын шубууд үбэлжэдэг бай...

И. Котов

Харюусалгата редак...
Б. А. ОЧИРО...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23 Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84 Для междугородных переговоров—16.

Н—03705. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж ...